

ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2024

Ο προϋπολογισμός του 2024 είναι ο πρώτος μετά από δεκατρία έτη που καταρτίζεται με το αξιόχρεο της χώρας να έχει ανακτήσει την επενδυτική του βαθμίδα. Πρόκειται για ένα επίτευγμα που οφείλεται πρωτίστως στη σκληρή προσπάθεια και στις θυσίες της ελληνικής κοινωνίας, σε συνδυασμό με τη συνετή και αποτελεσματική δημοσιονομική πολιτική των τελευταίων ετών, την επιτυχή αντιμετώπιση αλληπάλληλων εξωγενών κρίσεων και την πολιτική σταθερότητα που έχει επιτύχει η χώρα.

Ο προϋπολογισμός του 2024 συνοδεύεται για τρίτο έτος από τον προϋπολογισμό Επιδόσεων, επεκτείνοντας το πλαίσιο αξιολόγησης των προγραμμάτων των φορέων μέσω επιπλέον δεικτών μέτρησης (Key Performance Indicators) και δράσεων εξοικονόμησης δαπανών, ενώ για πρώτη φορά παρουσιάζεται η περιβαλλοντική διάσταση των Προγραμμάτων όλων των Υπουργείων.

Ωστόσο, ο προϋπολογισμός του 2024 καταρτίζεται λίγες εβδομάδες μετά από διαδοχικές φυσικές καταστροφές που έπληξαν τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο 2023 την επικράτεια, γεγονός που καταδεικνύει ότι οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής θα είναι εδώ και απαιτείται αντιμετώπισή τους σε μόνιμη βάση. Για αυτόν τον σκοπό, αποτελεί προτεραιότητα η θωράκιση της χώρας απέναντι σε ακραία φυσικά φαινόμενα μέσω της δημιουργίας πιο ανθεκτικών υποδομών, της ενίσχυσης της πολιτικής προστασίας και της πρόληψης. Σε δημοσιονομικό επίπεδο είναι προφανές ότι απαιτούνται πρόβλεψη σχετικών κονδυλίων κατ' έτος στον προϋπολογισμό, ενίσχυση της ασφάλισης καθώς και ταχύτητα και αποτελεσματικότητα της κρατικής αρωγής.

Παράλληλα, η διεθνής οικονομία παρουσιάζει σημάδια επιβράδυνσης, οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι σε χώρες της Ευρώπης αυξάνονται, ο πληθωρισμός, αν και αποκλιμακώνεται, συνεχίζει να παραμένει υψηλός διεθνώς, ειδικά σε βασικά είδη διατροφής, ενώ η περιοριστική νομισματική πολιτική επιδρά αρνητικά στην πιστωτική επέκταση.

Σε αυτό το δυσμενές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον, η ελληνική οικονομία αποδεικνύεται ανθεκτική. Ο ρυθμός ανάπτυξης παραμένει πλησίον των στόχων που έχουν τεθεί στο Πρόγραμμα Σταθερότητας του Απριλίου 2023 και αναμένεται να ανέλθει σε 2,4% το 2023 και 2,9% το 2024. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε ονομαστικούς όρους αναμένεται να αυξηθεί από 206,6 δισ. ευρώ το 2022 σε 222,8 δισ. ευρώ το 2023 και 233,8 δισ. ευρώ το 2024. Παράλληλα, ο Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή αναμένεται να κυμανθεί σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα και να διαμορφωθεί σε 4,1% έναντι 4,5% που προβλεπόταν στο Πρόγραμμα Σταθερότητας για το 2023 και να αποκλιμακωθεί περαιτέρω σε 2,6% για το 2024. Οι επενδύσεις αναμένεται να αυξηθούν κατά 7,1% κατά το τρέχον έτος και ακόμη περισσότερο κατά 15,1% το 2024, ενώ η ανεργία αναμένεται να μειωθεί από 11,2% το 2023 σε 10,6% το 2024.

Ο προϋπολογισμός του 2024 καλείται να συγκεράσει τον στόχο της δημοσιονομικής σταθερότητας που είναι θεμέλιο για κάθε προσπάθεια, με τις νέες ανάγκες που δημιουργούνται καθώς και με το βασικό πρόταγμα της κοινωνίας, μετά την πληθωριστική κρίση, την αύξηση δηλαδή του διαθέσιμου εισοδήματος και των μισθών.

Το 2023 έγινε κατορθωτό να υπάρξει σημαντική αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 9,1% σε σχέση με το 2022 χωρίς να αυξηθούν οι φόροι, εξέλιξη που συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τα στοιχεία των

τριμηνιαίων εθνικών λογαριασμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το σύνολο των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας παρουσιάζει αύξηση 7,6% το δεύτερο τρίμηνο του 2023 έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του 2022. Η αύξηση των μισθών, χωρίς να θίγεται η ανταγωνιστικότητα, ενίσχυσε τα έσοδα του προϋπολογισμού, συμβάλλοντας στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων.

Για αυτόν τον σκοπό, στον προϋπολογισμό έχουν συμπεριληφθεί όλα τα μέτρα που έχουν εξαγγελθεί προεκλογικά προς εφαρμογή το 2023 και 2024, τα μέτρα που εξαγγέλθηκαν στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης, όπως και επιπρόσθετα μέτρα στήριξης που εξαγγέλθηκαν μετέπειτα. Καταλυτικά προς την κατεύθυνση της αύξησης του εισοδήματος το 2024 αναμένεται να δράσουν πολιτικές όπως η αύξηση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων, η άρση του «παγώματος» των τριετιών στους μισθωτούς, η αύξηση του αφορολόγητου για οικογένειες με παιδιά, η αύξηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, η εκ νέου αύξηση των συντάξεων, αλλά και επενδυτικοί πόροι ύψους 12,17 δισ. ευρώ μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (8,55 δισ. ευρώ) και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (3,62 δισ. ευρώ), που αναμένεται να εισρεύσουν στην οικονομία εντός του 2024. Επιπλέον, ενισχύεται ο τομέας της υγείας με αύξηση της επιχορήγησης των νοσοκομείων κατά περίπου 20%, ενώ αύξηση των δαπανών υπάρχει και στον τομέα της παιδείας.

Παράλληλα, προτεραιοποιούνται οι μεγάλες αλλαγές που έχει ανάγκη η χώρα με σειρά μέτρων που έχουν ανακοινωθεί για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Σε αυτό το πλαίσιο θεσμοθετούνται πολυεπίπεδες παρεμβάσεις που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων περιορισμούς στη χρήση μετρητών και ενίσχυση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, πλήρη εφαρμογή της ηλεκτρονικής διαβίβασης των λογιστικών αρχείων και αύξηση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας των ελέγχων, αυστηροποίηση των κυρώσεων καθώς και μεταρρύθμιση της φορολογίας των ατομικών επιχειρήσεων. Στόχος των ανωτέρω παρεμβάσεων είναι η δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών και η περαιτέρω ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής.

Όλα τα ανωτέρω πραγματοποιούνται χωρίς να αποκλίνει η χώρα από τους δημοσιονομικούς της στόχους. Παρά τις διαδοχικές κρίσεις το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2022 διαμορφώθηκε σε οριακό πλεόνασμα ύψους 0,1% του ΑΕΠ. Στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2023 το πρωτογενές πλεόνασμα για το 2023 είχε προβλεφθεί σε ύψος 0,7% του ΑΕΠ, ενώ στο Πρόγραμμα Σταθερότητας του Απριλίου 2023 το πρωτογενές αποτέλεσμα είχε εκτιμηθεί σε πλεόνασμα ύψους 1,1% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης για το 2023 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 2.555 εκατ. ευρώ ή 1,1% του ΑΕΠ, πλησίον των προβλέψεων του Προγράμματος Σταθερότητας. Το συνολικό αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται πλησίον των προβλέψεων της εισηγητικής έκθεσης του προϋπολογισμού 2023, λόγω της αύξησης των τόκων Γενικής Κυβέρνησης και διαμορφώνεται σε συνολικό έλλειμμα 2,1% του ΑΕΠ, έναντι 2,0% που ήταν η πρόβλεψη του προϋπολογισμού 2023.

Αντίστοιχα, το πρωτογενές αποτέλεσμα για το έτος 2024 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,1% του ΑΕΠ σύμφωνα με τους στόχους του Προγράμματος Σταθερότητας. Το γεγονός ότι το δημοσιονομικό αποτέλεσμα των ετών 2023 και 2024 παραμένει εντός των εκτιμήσεων που είχαν αποτυπωθεί στο Πρόγραμμα Σταθερότητας, ενισχύει την αξιοπιστία του αξιόχρεου της χώρας προς τη διεθνή κοινότητα και τους οίκους αξιολόγησης.

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται να αποκλιμακωθεί εντυπωσιακά από 172,6% του ΑΕΠ το 2022 σε 160,3% το 2023 και σε 152,3% το 2024.

Τα ανωτέρω αποδεικνύουν ότι η χώρα έχει εισέλθει σε έναν ενάρτετο κύκλο μείωσης του χρέους και οικονομικής ανάπτυξης. Ασφαλώς η οικονομική δραστηριότητα εξαρτάται από τις εξελίξεις στο διεθνές περιβάλλον και τις ενδεχόμενες εξωγενείς κρίσεις. Η οικονομική σταθερότητα και πρόοδος διασφαλίζονται μόνο εάν τηρηθούν απαρέγκλιτα οι τιθέμενοι δημοσιονομικοί στόχοι, διοχετεύοντας παράλληλα τους πεπερασμένους δημοσιονομικούς πόρους στοχευμένα, με τη μέγιστη δυνατή οικονομική και κοινωνική αποτελεσματικότητα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η παγκόσμια οικονομία συνεχίζει να ανακάμπτει σταδιακά μετά από τις προκλήσεις της πανδημίας και του πολέμου στην Ουκρανία καθώς και μετά την επακόλουθη αύξηση του κόστους διαβίωσης. Παρά την αναταραχή που σημειώθηκε στις αγορές ενέργειας και τροφίμων εξαιτίας του πολέμου και την αυστηρή νομισματική πολιτική των κεντρικών τραπεζών με στόχο την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, η παγκόσμια οικονομία επιδεικνύει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα. Ωστόσο, η οικονομική δραστηριότητα διαγράφει πορεία η οποία υπολείπεται εκείνης της προπανδημικής περιόδου, ειδικά στις αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες και εμφανίζει αποκλίσεις μεταξύ των οικονομιών. Πέραν των ανωτέρω, οι συνέπειες της κλιματικής κρίσης και των γεωπολιτικών εξελίξεων περιλαμβάνονται στους παράγοντες που συγκρατούν την ανάκαμψη και επηρεάζουν τη λειτουργία της παγκόσμιας οικονομίας.

Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Autumn European Economic Forecast, November 2023), η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχασε τη δυναμική της σε συνέχεια της εύρωστης ανάπτυξης που σημειώθηκε μετά την πανδημία, κατά τα έτη 2021 και 2022. Το υψηλό κόστος διαβίωσης, η ασθενική στήριξη του παγκόσμιου εμπορίου, η περιοριστική νομισματική πολιτική και η σημαντική μείωση της δημοσιονομικής στήριξης επηρέασαν την πορεία της οικονομίας. Ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να καταγράψει ήπια ανάκαμψη, καθώς η κατανάλωση αναμένεται να βελτιωθεί λόγω της αύξησης των πραγματικών μισθών, η επενδυτική δραστηριότητα να παραμείνει υποστηρικτική και η εξωτερική ζήτηση να τονωθεί. Ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ (εξαιρουμένης της ΕΕ) αναμένεται να αυξηθεί από 3,3% το 2022 σε 3,5% το 2023 και να περιοριστεί στο 3,2% το 2024. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το 2023 εκτιμά ρυθμό ανάπτυξης 0,6% τόσο για την ΕΕ όσο και την Ευρωζώνη από 3,4% το 2022. Το 2024 προβλέπεται ρυθμός ανάπτυξης 1,3% για την ΕΕ και 1,2% για την Ευρωζώνη. Σημαντικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης προβλέπεται να καταγράψει η Ισπανία με 2,4% το 2023 και 1,7% το 2024, ενώ για τη Γερμανία προβλέπονται ύφεση 0,3% το 2023 και ανάπτυξη 0,8% το 2024. Στις φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι κίνδυνοι για τον πληθωρισμό εμφανίζονται περισσότερο ισορροπημένοι συγκριτικά με τις αντίστοιχες θερινές εκτιμήσεις.

Το 2023 η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα επιτύχει τριπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης σε σχέση με το σύνολο της Ευρωζώνης (2,4% έναντι 0,6%). Η συμβολή της αύξησης των επενδύσεων παραμένει ισχυρή, ενώ συνολικά οι επιμέρους δείκτες καταδεικνύουν τη διατήρηση των θετικών προοπτικών του

2022, με τον όγκο οικονομικής δραστηριότητας να αντιστέκεται σθεναρά στις εξωτερικές πιέσεις της επιβράδυνσης της παγκόσμιας ανάπτυξης, που απορρέει από τις αυξανόμενες εστίες γεωπολιτικής αστάθειας, τις πληθωριστικές πιέσεις και την περιοριστική νομισματική πολιτική.

Η ανεργία κατά τον μήνα Σεπτέμβριο 2023 υποχώρησε σημαντικά στο 10% έναντι 12,1% τον Σεπτέμβριο 2022. Οι αμοιβές εξαρτημένης εργασίας αυξήθηκαν σημαντικά και στα δυο τρίμηνα του πρώτου εξαμήνου. Ο πληθωρισμός παρουσιάζει σταδιακή αποκλιμάκωση και διαμορφώνεται σε 3,4% τον μήνα Οκτώβριο 2023. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός μεταβολής του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για το 2023 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 4,1% έναντι πρόβλεψης 5,6% για τον μέσο όρο της Ευρωζώνης και 6,5% για τον μέσο όρο της ΕΕ.

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις από τις αρχές του 2023 καθώς και εκείνες που εξαγγέλθηκαν μετά τις διπλές βουλευτικές εκλογές του Μαΐου - Ιουνίου 2023, δρουν ενισχυτικά στη συνέχιση της ανθεκτικότητας και της δυναμικής της αναπτυξιακής πορείας της χώρας, στοχεύοντας στην αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος και των μισθών, στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και στην αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών της ενεργειακής κρίσης και των φυσικών καταστροφών, ως αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης, κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Για το 2023 συνολικά εκτιμάται αύξηση της κατά κεφαλήν αμοιβής κατά 5,7%, μία ποσοστιαία μονάδα υψηλότερα από την εκτίμηση του προσχεδίου του κρατικού προϋπολογισμού 2024, διαμορφώνοντας έτσι την αύξηση των αμοιβών εξαρτημένης εργασίας σε 7,5%. Η αύξηση του ακαθάριστου λειτουργικού πλεονάσματος για το 2023 εκτιμάται σε 6,5% έναντι εκτίμησης 7,8% του προσχεδίου του κρατικού προϋπολογισμού 2024.

Η ελληνική οικονομία, παρά τις αλλεπάλληλες, εξωγενείς κρίσεις και τις φυσικές καταστροφές που έπληξαν τη χώρα το 2023, εκτιμάται ότι θα διατηρήσει μεγάλο μέρος της αναπτυξιακής της δυναμικής για το σύνολο του έτους, έναντι του 2022, με τον ρυθμό ανάπτυξης να διαμορφώνεται σε 2,4% έναντι εκτίμησης 2,3% στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού 2024 και αύξησης μόλις 0,6% στην Ευρωζώνη, σύμφωνα με την εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Φθινοπωρινές Οικονομικές Προβλέψεις 2023). Η εκτίμηση για τη διαμόρφωση του πληθωρισμού (ΓΔΤΚ) για το έτος 2023 είναι 3,9%.

Στο πεδίο της δημοσιονομικής διαχείρισης και μετά από την έξοδο από την ενισχυμένη εποπτεία και την πλήρη αποπληρωμή των οφειλών της χώρας προς το ΔΝΤ το 2022, το 2023 εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί πρωτογενές πλεόνασμα 1,1%, παρά τις έκτακτες δαπάνες για τις φυσικές καταστροφές και τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις που έχουν δρομολογηθεί. Η επίτευξη του ανωτέρω στόχου πρωτογενούς πλεονάσματος ενισχύει σημαντικά την αξιοπιστία του αξιόχρεου της χώρας, γεγονός που αποτυπώνεται και στις πιστοληπτικές αξιολογήσεις. Ακόμα πιο σημαντική εκτιμάται η πορεία της αποκλιμάκωσης του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης από 172,6% του ΑΕΠ το 2022 (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ), σε 160,3% το 2023. Κομβικής σημασίας επίτευγμα για την ελληνική οικονομία αποτελούν η αναβάθμιση του αξιόχρεου της στην επενδυτική βαθμίδα κατά τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο, Σεπτέμβριο και Οκτώβριο από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης R&I, Scope Ratings (που με πρόσφατη απόφαση της ΕΚΤ αναμένεται να συμπεριληφθεί στους αναγνωρισμένους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης), DBRS Morningstar και S&P Global Ratings καθώς επίσης και η διπλή αναβάθμιση, ένα μόλις επίπεδο πριν την επενδυτική βαθμίδα, από τον οίκο αξιολόγησης Moody's. Οι

Θετικές αυτές αξιολογήσεις αντανakλούν την περαιτέρω ενίσχυση του κύρους και της αξιοπιστίας της χώρας, σε συνέχεια των δώδεκα διαδοχικών αναβαθμίσεων της ελληνικής οικονομίας τα τέσσερα τελευταία χρόνια, παρά την ταυτόχρονη εκδήλωση αλληπάλληλων εξωγενών κρίσεων.

Η ισχυρή ανθεκτικότητα της ελληνικής οικονομίας που αποτυπώθηκε στις εξελίξεις του 2022 και του 2023 προβλέπεται να επιβεβαιωθεί και το 2024, με τον οικονομικό κύκλο να διατηρείται σε φάση ανόδου με συνεπή και μεγάλη διαφοροποίηση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η ισχυρή δυναμική της ελληνικής οικονομίας εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε θετικές επιδόσεις παρά την οικονομική αβεβαιότητα που αναμένεται να συνεχίσει να επικρατεί σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Θεμέλιο για τις θετικότερες προοπτικές της ελληνικής οικονομίας έναντι της μέσης ευρωπαϊκής εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να αποτελεί το 2024 η προσήλωση στη συνετή δημοσιονομική διαχείριση, στην οποία θα στηριχθεί η περαιτέρω πορεία αναβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας. Η οικονομική απόδοση των εν εξελίξει διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων θα συμβάλλει στην ενίσχυση της δημοσιονομικής σταθερότητας και στην περαιτέρω μείωση του δημόσιου χρέους.

Η τρέχουσα πρόβλεψη για τον ρυθμό ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας το 2024 ανέρχεται σε 2,9% σε ετήσια βάση. Βάσει αυτής, το πραγματικό ΑΕΠ του 2024 αναμένεται να ανέλθει στο μεγαλύτερο ύψος της περιόδου μετά το 2010 (υπερβαίνοντας τα 200 δισ. ευρώ σε σταθερές τιμές), ενώ σε ονομαστικούς όρους αναμένεται να ανέλθει σε 233,8 δισ. ευρώ και να υπερβεί κατά 3,5% το μέσο επίπεδο της τελευταίας πενταετίας πριν την είσοδο της Ελλάδας στο πρώτο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής.

Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, ο ρυθμός ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας το 2024 αναμένεται να αποκλίνει προς τα πάνω κατά 1,7 ποσοστιαίες μονάδες, διατηρώντας σχεδόν εξολοκλήρου το μέγεθος της αντίστοιχης θετικής απόκλισης που εκτιμάται σήμερα για το 2023 (1,8%, βάσει των προβλέψεων για την ΕΕ στις Φθινοπωρινές Οικονομικές Προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής).

Σε επίπεδο των συνιστωσών του ΑΕΠ, σημαντική συμβολή στην ανάπτυξη προέρχεται από τις επενδύσεις, οι οποίες το 2024 αναμένεται να αυξηθούν με ρυθμό 15,1% (έναντι 12,1% στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού 2024). Ως απόρροια, το πραγματικό επενδυτικό κενό μεταξύ Ελλάδας και Ευρωζώνης προβλέπεται να μειωθεί το 2024 σε 5%, το χαμηλότερο ποσοστό για όλη την περίοδο από το 2010.

Τα κυβερνητικά μέτρα στήριξης της οικονομίας, με έναρξη εφαρμογής το 2024, δημιουργούν επιπλέον συνέργειες με τις ισχύουσες πολιτικές ενίσχυσης των εισοδημάτων και της οικονομικής δραστηριότητας, στοχεύοντας, όπως και η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, στη μείωση των ανισοτήτων και των στρεβλώσεων. Σημαντική ενίσχυση για το διαθέσιμο εισόδημα αναμένεται από τις αυξήσεις στο μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων, την εκ νέου αύξηση των συντάξεων, την άρση του παγώματος των τριετιών, την αύξηση του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ για οικογένειες με παιδιά, την αύξηση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος κατά 8%, την επέκταση του επιδόματος μητρότητας για αυτοαπασχολούμενους και αγρότες, το ετήσιο βοήθημα προς τους νέους (youth pass), την κατάργηση της συμμετοχής στο κόστος των φαρμάκων για τους πρώην δικαιούχους του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) και από μία σειρά άλλων δημοσιονομικών μέτρων.

Παρά τη διατήρηση των τιμών σε υψηλό επίπεδο έναντι της περιόδου πριν την ενεργειακή κρίση, οι ανοδικές πληθωριστικές πιέσεις αναμένεται να εξομαλυνθούν περαιτέρω κατά τη διάρκεια του 2024, στο 2,6%. Η μικρή προς τα πάνω αναθεώρηση, έναντι της πρόβλεψης στο προσχέδιο του κρατικού προϋπολογισμού 2024 (2,4%), απορρέει από τη μεγαλύτερη εκτιμώμενη επίδραση μεταφοράς του 2023, την εκτίμηση των διεθνών τιμών ενέργειας και την πιο αργή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού τους πρώτους μήνες του 2024, λόγω των επιπτώσεων των πρόσφατων καιρικών φαινομένων στην αγροτική παραγωγή. Αντίθετα, η σχετική σταθεροποίηση των τιμών στην ενέργεια αναμένεται να δράσει προς εξομάλυνση του ετήσιου ρυθμού πληθωρισμού το 2024.

Η συνεχιζόμενη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας αναμένεται να διαμορφώσει την ανεργία στο χαμηλότερο ποσοστό επί του εργατικού δυναμικού από το 2009, σε 10,6% βάσει της μεθοδολογίας της έρευνας εργατικού δυναμικού και σε 9,3% βάσει των εθνικών λογαριασμών. Βάσει των αναθεωρημένων στοιχείων εθνικών λογαριασμών για το 2022, τα 4,9 εκατομμύρια απασχολούμενων που προβλέπονται κατά μέσο όρο για το 2024, αντιστοιχούν σε ιστορικό υψηλό για όλη την περίοδο διαθέσιμων στοιχείων από το 1995, αντανakλώντας αντίστοιχη εικόνα για τους μισθωτούς (με αύξηση του αριθμού των τελευταίων κατά 1,0% το 2024 σε ετήσια βάση). Ο αριθμός των ανέργων αναμένεται να μειωθεί σε επίπεδα προ της οικονομικής προσαρμογής, παρά το εκτιμώμενο ιστορικά υψηλό ποσοστό συμμετοχής του πληθυσμού ηλικίας 15 - 64 ετών στο εργατικό δυναμικό (82,5%).

Βασικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)			
	2022	2023**	2024**
ΑΕΠ	5,6	2,4	2,9
Ιδιωτική κατανάλωση	7,5	2,9	1,3
Δημόσια κατανάλωση	2,1	-0,4	-1,6
Ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου	11,7	7,1	15,1
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	6,2	2,7	5,6
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	7,2	2,2	4,6
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	7,8	5,3	1,9
Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	9,3	4,1	2,6
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ)	9,6	3,9	2,6
Απασχόληση*	2,5	1,4	0,9
Ποσοστό ανεργίας*	10,9	9,9	9,3
Ποσοστό ανεργίας (Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)	12,4	11,2	10,6

* Σε εθνικολογιστική βάση

** Εκτιμήσεις/προβλέψεις

Πηγή: Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί (Ελληνική Στατιστική Αρχή), εκτιμήσεις/προβλέψεις Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Σημαντική παράμετρος για την επίτευξη των μακροοικονομικών στόχων είναι η γρήγορη αποκατάσταση της παραγωγικής δραστηριότητας που επλήγη από τις πρόσφατες πλημμύρες, αλλά και η πρόβλεψη έναντι αντίστοιχων μελλοντικών φαινομένων, καθώς η κλιματική αλλαγή δεν αποτελεί ένα παροδικό φαινόμενο. Για αυτόν τον σκοπό η Κυβέρνηση λαμβάνει σήμερα επιπρόσθετα μέτρα και

πραγματοποιεί σημαντικές επενδύσεις, μέσω εθνικών και συγχρηματοδοτούμενων πόρων, σε τέσσερα επίπεδα: α) στην κλιματική μετάβαση και απανθρακοποίηση, β) στην ανάπτυξη ανθεκτικών υποδομών σε ακραία καιρικά φαινόμενα, γ) στη σημαντική ενίσχυση της πολιτικής προστασίας και της πρόληψης και δ) στη θωράκιση της εθνικής οικονομίας από τις συνέπειες φυσικών καταστροφών, μέσω της πρόβλεψης σχετικών μόνιμων κονδυλίων στον προϋπολογισμό, την ενίσχυση της ασφάλισης καθώς και της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της κρατικής αρωγής.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ

Οι μεταρρυθμίσεις στις διαδικασίες του προϋπολογισμού με την υιοθέτηση σύγχρονων δημοσιονομικών εργαλείων συνεχίστηκαν καθ' όλο το 2023 και αναμένεται να εντατικοποιηθούν το 2024. Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες της κοινωνίας, λαμβάνοντας υπόψη και τις απαιτήσεις που δημιουργεί η ενεργειακή κρίση και η συνεπακόλουθη άνοδος των τιμών, επικεντρώνεται σε εξορθολογισμό δαπανών μέσα από μεταρρυθμίσεις και υλοποιεί επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων, ώστε να δημιουργηθεί δημοσιονομικός χώρος για να διοχετευθούν πόροι σε κρίσιμους για την κοινωνία και την οικονομία τομείς. Περαιτέρω, για τη βέλτιστη αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας της χρήσης των πόρων προχωρά η μεταρρύθμιση του προϋπολογισμού επιδόσεων και η αποτύπωση της λειτουργικής κατεύθυνσης αυτών σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης. Τέλος, υιοθετώντας μια ολιστική προσέγγιση, ενσωματώνεται το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των χρηματοδοτούμενων πολιτικών (green budgeting). Με αυτό τον τρόπο, στον Προϋπολογισμό του 2024 παρουσιάζεται για πρώτη φορά η περιβαλλοντική διάσταση των Προγραμμάτων όλων των Υπουργείων, της Βουλής των Ελλήνων, της Προεδρίας της Δημοκρατίας και της Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Παρακάτω παρουσιάζεται η λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού έτους 2024 σε πρώτο και δεύτερο επίπεδο ανάλυσης.

Λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (σε χιλιάδες ευρώ)	
Λειτουργία βάσει σφogs	Προϋπολογισμός ΓΚ 2024 (σε χιλ. ευρώ)
01. Γενικές δημόσιες υπηρεσίες	23.894.796,44 €
01.01 Εκτελεστικά και νομοθετικά όργανα, οικονομικά και δημοσιονομικά θέματα, εξωτερικά θέματα	6.709.395,50 €
01.03 Γενικές υπηρεσίες	9.312.443,86 €
01.06 Λοιπές γενικές δημόσιες υπηρεσίες	311.963,22 €
01.07 Συναλλαγές δημόσιου χρέους	7.560.993,86 €
02. Άμυνα	4.360.203,83 €
02.01 Στρατιωτική άμυνα	4.302.196,13 €
02.03 Ξένη στρατιωτική ενίσχυση	41.088,38 €
02.05 Άμυνα (λοιπά)	16.919,32 €
03. Δημόσια τάξη και ασφάλεια	4.219.468,19 €
03.01 Αστυνομικές υπηρεσίες	2.377.365,03 €

Λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (σε χιλιάδες ευρώ)	
Λειτουργία βάσει σφogs	Προϋπολογισμός ΓΚ 2024 (σε χιλ ευρώ)
03.02 Υπηρεσίες πυροπροστασίας	850.431,21 €
03.03 Δικαστήρια	569.802,24 €
03.04 Φυλακές	156.262,50 €
03.05 Ε&Α στον τομέα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας	12.241,70 €
03.06 Δημόσια τάξη και ασφάλεια (λουτά)	253.365,50 €
04. Οικονομικά θέματα	11.193.222,01 €
04.01 Γενικά οικονομικά, εμπορικά και εργασιακά θέματα	2.161.063,17 €
04.02 Γεωργία, δασονομία, αλιεία και κυνήγι	1.114.262,53 €
04.03 Καύσιμα και ενέργεια	3.657.451,71 €
04.04 Μεταλλεία, βιομηχανία και κατασκευές	29.239,20 €
04.05 Μεταφορές	2.626.249,34 €
04.06 Επικοινωνίες	528.719,11 €
04.07 Λοιποί οικονομικοί κλάδοι	192.682,50 €
04.08 Ε&Α στον τομέα των οικονομικών θεμάτων	615.975,28 €
04.09 Οικονομικά θέματα (λουτά)	267.579,17 €
05. Περιβαλλοντική προστασία	559.734,91 €
05.01 Διαχείριση των αποβλήτων	93.046,97 €
05.02 Διαχείριση υγρών αποβλήτων	2.622,39 €
05.03 Αντιμετώπιση της ρύπανσης	149.035,63 €
05.04 Προστασία της βιοποικιλότητας και του τοπίου	294.379,71 €
05.06 Περιβαλλοντική προστασία (λουτά)	20.650,21 €
06. Οικιστική και κοινωνική μέριμνα	380.352,41 €
06.03 Υδρευση	77.415,36 €
06.06 Στεγαστική και κοινοτική μέριμνα (λουτά)	302.937,05 €
07. Υγεία	12.825.951,77 €
07.01 Ιατρικά προϊόντα, συσκευές και εξοπλισμός	2.549,15 €
07.02 Εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες	1.956.371,07 €
07.03 Υπηρεσίες νοσοκομείων	10.501.399,21 €
07.04 Υπηρεσίες δημόσιας υγείας	281.150,79 €
07.06 Υγεία (λουτά)	84.481,54 €
08. Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία	1.287.755,49 €
08.01 Υπηρεσίες αναψυχής και αθλητικές υπηρεσίες	116.282,54 €
08.02 Πολιτιστικές υπηρεσίες	605.504,05 €
08.03 Ραδιοτηλεόραση και τύπος	252.501,91 €
08.04 Θρησκευτικές και λοιπές κοινοτικές υπηρεσίες	259.029,39 €
08.06 Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία (λουτά)	54.437,60 €
09. Εκπαίδευση	7.153.054,85 €
09.01 Προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2.238.189,58 €

Λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης (σε χιλιάδες ευρώ)	
Λειτουργία βάσει σοφοσ	Προϋπολογισμός ΓΚ 2024 (σε χιλ ευρώ)
09.02 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.867.020,94 €
09.03 Μεταδευτεροβάθμια, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση	411.634,18 €
09.04 Τριτοβάθμια εκπαίδευση	2.128.184,39 €
09.05 Εκπαίδευση μη προσδιοριζόμενη από το επίπεδο	100.310,28 €
09.08 Εκπαίδευση (λοιπά)	407.715,47 €
10. Κοινωνική προστασία	42.348.214,41 €
10.01 Ασθένεια και αναπηρία	3.447.882,22 €
10.02 Γηρατειά	24.214.182,62 €
10.03 Κληρονόμοι	5.413.241,21 €
10.04 Οικογένεια και παιδιά	2.106.342,65 €
10.05 Ανεργία	2.571.616,82 €
10.06 Στέγαση	663.226,68 €
10.07 Κοινωνικός αποκλεισμός (λοιπά)	1.212.528,83 €
10.09 Κοινωνική προστασία (λοιπά)	2.719.193,37 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	108.222.754,31 €

* Δεν περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

* Οι αμυντικές δαπάνες υπολογίζονται στη βάση των φυσικών παραλαβών.

Σημειώνεται ότι στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2023 προβλέφθηκαν πιστώσεις για την Υγεία, συνολικού ύψους 11,929 δισ. ευρώ, ενώ στην Εισηγητική Προϋπολογισμού 2024 οι αντίστοιχες προβλέψεις πιστώσεων ανέρχονται σε 12,826 δισ. ευρώ, ήτοι αυξημένες κατά 897 εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα όσον αφορά στις δαπάνες για Εκπαίδευση, στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2023, οι προβλεπόμενες πιστώσεις ανέρχονταν σε 6,732 δισ. ευρώ, ενώ στην Εισηγητική Έκθεση 2024 ανέρχονται σε 7,153 δισ. ευρώ, είναι δηλαδή αυξημένες κατά 421 εκατ. ευρώ.

Για το 2024, παραμένει η έμφαση στις “πράσινες” επισκοπήσεις, οι οποίες στοχεύουν στην προώθηση παρεμβάσεων που έχουν θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και επικεντρώνονται σε δράσεις εξορθολογισμού της ενεργειακής κατανάλωσης και δαπάνης. Παράλληλα, θα παρακολουθηθεί σειρά τομεακών δράσεων σε συνεργασία με τα Υπουργεία και τους φορείς. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην επισκόπηση στον τομέα της Υγείας.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης του έτους 2023, με βάση τη μεθοδολογία ESA, είχε προβλεφθεί στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2023 ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.668 εκατ. ευρώ ή 0,7% του ΑΕΠ, ενώ στο Πρόγραμμα Σταθερότητας του Απριλίου 2023, το πρωτογενές αποτέλεσμα είχε εκτιμηθεί σε πλεόνασμα ύψους 2.544 εκατ. ευρώ ή 1,1% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 2.555 εκατ. ευρώ ή 1,1% του ΑΕΠ, πολύ κοντά στις προβλέψεις του Προγράμματος Σταθερότητας.

Σημειώνεται ότι σε σχέση με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού 2023 παρατηρείται αύξηση τόσο των καθαρών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού (κατά 3,1 δισ. ευρώ) όσο και των δαπανών (κατά 2,9 δισ. ευρώ). Το συνολικό ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται λόγω της αύξησης των ενοποιημένων τόκων (Γενικής Κυβέρνησης) ότι θα διαμορφωθεί σε συνολικό έλλειμμα 2,1% του ΑΕΠ, έναντι 2,0% που ήταν η πρόβλεψη στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2023.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις για το έτος 2024, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε δημοσιονομική βάση προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 4.991 εκατ. ευρώ ή 2,1% του ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι το έτος 2024 χαρακτηρίζεται από την άρση της ενεργοποίησης της γενικής ρήτρας διαφυγής του ΣΣΑ.

Αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης περιόδου 2022 - 2024 (σε εκατ. ευρώ)			
Γενική Κυβέρνηση κατά ESA ανά υποτομέα	2022 ΔΥΕ Οκτωβρίου 2023	2023 Εκτιμήσεις	2024 Προβλέψεις
1. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού (Προεδρία της Δημοκρατίας, Προεδρία της Κυβέρνησης, Βουλή, Υπουργεία, Περιφερειακές Υπηρεσίες Υπουργείων και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις)	-8.533	-7.674	-6.253
2. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης (Κράτος, ΝΠ εντός της Γενικής Κυβέρνησης και Νοσοκομεία)	-7.310	-5.548	-3.343
3. Ισοζύγιο Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ)	-326	-301	-297
4. Ισοζύγιο Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ)	2.743	1.065	1.153
5. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (2+3+4)	-4.892	-4.784	-2.486
% του ΑΕΠ	-2,4%	-2,1%	-1,1%
6. Ενοποιημένοι τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.153	7.339	7.477
% του ΑΕΠ	2,5%	3,3%	3,2%
7. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA (5+6)	261	2.555	4.991
% του ΑΕΠ	0,1%	1,1%	2,1%
8. Ενοποιημένο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	356.597	357.000	356.000
% του ΑΕΠ	172,6%	160,3%	152,3%
ΑΕΠ	206.620	222.766	233.775

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)*				
	2022	2023		2024
	ΔΥΕ	Προϋπ/σμός	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
	Οκτωβρίου			
	2023			
I. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ-ζ)	61.599	62.139	65.196	68.379
α. Φόροι (1+2+3+4+5+6+7)	56.176	56.748	61.327	62.960
1. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	31.943	32.504	33.698	35.169
εκ των οποίων: Φόροι προστιθέμενης αξίας	21.712	22.198	23.218	24.379
Ειδικό φόρο κατανάλωσης	7.009	7.117	7.040	7.067
2. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	431	424	369	392
3. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.497	2.380	2.539	2.487
4. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.223	1.067	1.177	593
5. Φόρος εισοδήματος	17.525	17.772	20.945	21.652
εκ των οποίων: Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από φυσικά πρόσωπα (ΦΠ)	11.217	11.319	12.378	13.337
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ)	4.884	5.094	6.990	6.696
6. Φόροι κεφαλαίου	236	226	239	239
7. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.321	2.375	2.359	2.428
β. Κοινωνικές εισφορές	56	55	56	56
γ. Μεταβιβάσεις	8.513	6.972	5.462	6.902
δ. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	771	837	764	889
ε. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.085	3.613	4.257	4.138
εκ των οποίων: ε1. Επιστροφές δαπανών για τόκους	35	0	16	0
στ. Πωλήσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων	27	24	7	23
ζ. Επιστροφές εσόδων	6.028	6.110	6.677	6.588
Πληροφοριακά στοιχεία:				
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ¹	3.686	4.566	4.058	4.668
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ²	2.715	3.662	1.905	3.144
II. Δαπάνες κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (α+β+γ+δ+ε+στ+ζ+η+θ+ι)³	70.131	69.945	72.870	74.632
α. Παροχές σε εργαζόμενους	13.642	13.756	14.145	14.833
β. Κοινωνικές παροχές	391	397	414	411
γ. Μεταβιβάσεις	34.576	31.620	33.504	32.282
δ. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	2.144	1.431	2.304	1.626
ε. Επιδοτήσεις	400	80	180	81
στ. Τόκοι	6.107	7.000	8.650	8.800
ζ. Λοιπές δαπάνες	55	81	96	111
η. Πιστώσεις υπό κατανομή	11.216	15.351	12.882	15.210
θ. Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	1.600	229	696	1.277
ι. Τιμαλή	1	0	0	0
Πληροφοριακά στοιχεία:				
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ¹	8.182	8.300	8.750	8.550
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ²	2.843	3.662	2.072	3.617
III. Ισοζύγιο κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (I-II)	-8.533	-7.806	-7.674	-6.253
% ΑΕΠ	-4,1%	-3,5%	-3,4%	-2,7%
IV. Πρωτογενές αποτέλεσμα κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (III+II.στ-Ι.ε1)	-2.461	-806	960	2.547
% ΑΕΠ	-1,2%	-0,4%	0,4%	1,1%
V. Ισοζύγιο νομικών προσώπων Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA	1.647	2.204	2.254	2.691
Έσοδα	15.850	17.216	14.722	13.132
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	5.856	4.647	6.093	5.196
Τόκοι πιστωτικοί	595	567	907	947
Φόροι	5.946	8.526	4.074	3.277
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-17	-3	-10	-10
Λοιπά έσοδα	3.469	3.479	3.658	3.722
Έξοδα	14.203	15.011	12.468	10.441
Παροχές σε εργαζόμενους	1.387	1.382	1.422	1.485
Τόκοι χρεωστικοί	305	309	348	372
Λοιπά έξοδα	3.279	3.153	4.002	3.260
Επενδυτικές δαπάνες	1.170	1.915	1.701	1.898
Λοιπές μεταβιβάσεις	358	350	1.576	808
Επιδοτήσεις	7.705	7.902	3.420	2.618
VI. Ισοζύγιο Νοσοκομείων - ΠΦΥ κατά ESA	-424	9	-128	219
Έσοδα	3.039	3.304	3.442	3.926
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.045	2.159	2.379	2.860
Μεταβιβάσεις από ΕΟΠΥΥ	872	902	902	902
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	-47	0	0	0
Λοιπά έσοδα	168	243	161	164
Έξοδα	3.463	3.295	3.570	3.707
Παροχές σε εργαζόμενους	715	748	783	791
Τόκοι χρεωστικοί	0	0	0	0
Λοιπά έξοδα	2.519	2.363	2.598	2.656
Επενδυτικές δαπάνες	230	184	189	260
VII. Ισοζύγιο Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (III+V+VI)	-7.310	-5.592	-5.548	-3.343

Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με τη μεθοδολογία European System of Accounts (ESA) (σε εκατ. ευρώ)*				
	2022	2023		2024
	ΔΥΕ	Προϋπ/σμός	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
	Οκτωβρίου 2023			
VIII. Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA	-326	-148	-301	-297
Έσοδα	7.575	7.476	8.273	8.505
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	4.690	4.678	5.322	5.475
Τόκοι πιστωτικοί	32	31	50	50
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	12	-18	-18	-18
Φόροι	1.949	1.803	1.931	1.990
Λοιπά έσοδα	892	983	988	1.008
Έξοδα	7.901	7.624	8.574	8.802
Παροχές σε εργαζόμενους	2.743	2.740	2.810	3.006
Τόκοι χρεωστικοί	16	40	38	42
Κοινωνικές παροχές	173	187	192	196
Λοιπά έξοδα	2.608	2.479	2.715	2.690
Επενδυτικές δαπάνες	2.361	2.179	2.819	2.868
IX. Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	2.743	1.279	1.065	1.153
Έσοδα	47.444	47.264	49.175	49.644
Τρέχουσες & λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	20.736	21.449	21.968	21.530
Αποδόσεις περιουσίας	1.257	1.237	1.215	1.215
Ασφαλιστικές εισφορές (πραγματικές)	24.528	23.839	25.120	26.057
Κοινωνικοί πόροι	674	499	612	577
Αντικριζόμενα έσοδα (καθαρά)	4	0	0	0
Λοιπά έσοδα	245	241	259	266
Έξοδα	44.701	45.985	48.110	48.490
Παροχές σε εργαζόμενους	344	348	362	395
Κοινωνικές παροχές	37.229	38.233	39.539	40.067
εκ των οποίων: συντάξεις	30.070	31.736	32.055	32.962
Κοινωνικές παροχές σε είδος	4.618	4.629	5.012	5.165
Λοιπά έξοδα	428	508	491	567
Επενδυτικές δαπάνες	9	56	56	137
Μεταβιβάσεις	1.623	1.555	1.596	1.540
Επιδότησεις	450	657	1.055	620
X. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (VII+VIII+IX)	-4.892	-4.461	-4.784	-2.486
% ΑΕΠ	-2,4%	-2,0%	-2,1%	-1,1%
XI. Ενοποιημένοι Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης	5.153	6.129	7.339	7.477
% ΑΕΠ	2,5%	2,7%	3,3%	3,2%
XII. Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA (X+XI)	261	1.668	2.555	4.991
% ΑΕΠ	0,1%	0,7%	1,1%	2,1%
ΑΕΠ	206.620	224.134	222.766	233.775

* Η παρουσίαση της ανάλυσης εσόδων και δαπανών των υποτομών του παραπάνω πίνακα με την κατηγοριοποίηση της μεθοδολογίας του ESA διαφοροποιείται από τον τρόπο παρουσίασης των επιμέρους υποτομών που ακολουθείται στις παρακάτω ενότητες, όπου έχει υιοθετηθεί το υπόδειγμα των πινάκων της εγκυκλίου κατάρτισης του προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης για το 2024.

¹ Τα έσοδα του ΠΔΕ περιέχονται στις μεταβιβάσεις και στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, ενώ οι δαπάνες του ΠΔΕ περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

² Τα έσοδα του ΤΑΑ περιέχονται στις μεταβιβάσεις, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες περιέχονται στις πιστώσεις υπό κατανομή.

³ Οι δαπάνες της Κεντρικής Διοίκησης αναλύονται σύμφωνα με τις μείζονες κατηγορίες του π.δ. 54/2018 (Α' 103).

Ο προϋπολογισμός των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης (Προεδρία της Δημοκρατίας, Βουλή των Ελλήνων, Προεδρία της Κυβέρνησης, Υπουργεία και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις) καταρτίζεται και εκτελείται σε ταμειακή βάση. Στον κρατικό προϋπολογισμό προβλέπονται ανώτατα όρια δαπανών για κάθε φορέα. Στον παρακάτω πίνακα περιλαμβάνονται οι μη χρηματοοικονομικές δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού.

Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2023* και 2024 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2023	2024
			Εκτιμήσεις¹	Προβλέψεις
1	Προεδρία της Δημοκρατίας	Ταμειακό Σύνολο	4	5
		Τακτικός Προϋπολογισμός	4	5
		ΠΔΕ	0	0

Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2023* και 2024 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2023 Εκτιμήσεις¹	2024 Προβλέψεις
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
2	Βουλή των Ελλήνων	Ταμειακό Σύνολο	150	160
		Τακτικός Προϋπολογισμός	149	159
		ΠΔΕ	1	1
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
3	Προεδρία της Κυβέρνησης	Ταμειακό Σύνολο	58	43
		Τακτικός Προϋπολογισμός	57	38
		ΠΔΕ	1	5
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
4	Υπουργείο Εσωτερικών	Ταμειακό Σύνολο	3.680	3.705
		Τακτικός Προϋπολογισμός	3.382	3.337
		ΠΔΕ	206	267
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	92	101
5	Υπουργείο Εξωτερικών	Ταμειακό Σύνολο	290	408
		Τακτικός Προϋπολογισμός	275	385
		ΠΔΕ	15	19
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	4
6	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	Ταμειακό Σύνολο	5.707	6.123
		Τακτικός Προϋπολογισμός	5.672	6.093
		ΠΔΕ	35	30
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
7	Υπουργείο Υγείας	Ταμειακό Σύνολο	5.581	6.027
		Τακτικός Προϋπολογισμός	5.455	5.705
		ΠΔΕ	62	66
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	63	256
8	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Ταμειακό Σύνολο	581	625
		Τακτικός Προϋπολογισμός	546	559
		ΠΔΕ	22	23
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	12	43
9	Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού	Ταμειακό Σύνολο	6.384	6.548
		Τακτικός Προϋπολογισμός	5.198	5.453
		ΠΔΕ	826	695
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	360	400
10	Υπουργείο Πολιτισμού	Ταμειακό Σύνολο	416	400
		Τακτικός Προϋπολογισμός	311	258
		ΠΔΕ	39	36
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	66	106
11	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών πλην Γενικών Κρατικών Δαπανών	Ταμειακό Σύνολο	1.027	3.483
		Τακτικός Προϋπολογισμός	781	763
		ΠΔΕ	181	2.667
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	64	53
12	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών - Γενικές Κρατικές Δαπάνες	Ταμειακό Σύνολο	12.861	13.963
		Τακτικός Προϋπολογισμός	12.861	13.963
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
13	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	Ταμειακό Σύνολο	1.466	1.185
		Τακτικός Προϋπολογισμός	323	204
		ΠΔΕ	1.024	854
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	120	127
14	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Ταμειακό Σύνολο	1.866	1.823

Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2023* και 2024 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2023	2024
			Εκτιμήσεις¹	Προβλέψεις
		Τακτικός Προϋπολογισμός	690	295
		ΠΔΕ	1.006	730
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	170	798
15	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	Ταμειακό Σύνολο	18.849	18.629
		Τακτικός Προϋπολογισμός	18.133	18.019
		ΠΔΕ	395	236
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	320	374
16	Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας	Ταμειακό Σύνολο	3.640	3.992
		Τακτικός Προϋπολογισμός	3.640	3.718
		ΠΔΕ	0	134
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	140
17	Υπουργείο Ανάπτυξης	Ταμειακό Σύνολο	3.421	925
		Τακτικός Προϋπολογισμός	122	126
		ΠΔΕ	3.067	595
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	231	204
18	Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών	Ταμειακό Σύνολο	2.071	2.350
		Τακτικός Προϋπολογισμός	915	883
		ΠΔΕ	1.003	1.074
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	152	393
19	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	Ταμειακό Σύνολο	518	576
		Τακτικός Προϋπολογισμός	314	311
		ΠΔΕ	203	260
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	1	5
20	Υπουργείο Τουρισμού	Ταμειακό Σύνολο	125	168
		Τακτικός Προϋπολογισμός	40	39
		ΠΔΕ	66	50
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	19	79
21	Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης	Ταμειακό Σύνολο	1.470	844
		Τακτικός Προϋπολογισμός	887	186
		ΠΔΕ	221	240
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	362	418
22	Υπουργείο Μετανάστευσης και Άσυλου	Ταμειακό Σύνολο	410	473
		Τακτικός Προϋπολογισμός	90	124
		ΠΔΕ	299	340
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	21	9
23	Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη	Ταμειακό Σύνολο	2.270	2.263
		Τακτικός Προϋπολογισμός	2.202	2.185
		ΠΔΕ	69	78
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
24	Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	Ταμειακό Σύνολο	606	937
		Τακτικός Προϋπολογισμός	583	680
		ΠΔΕ	7	150
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	16	107
25	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αττικής	Ταμειακό Σύνολο	12	12
		Τακτικός Προϋπολογισμός	12	12
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
26	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας	Ταμειακό Σύνολο	10	11
		Τακτικός Προϋπολογισμός	10	11
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
27	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας	Ταμειακό Σύνολο	10	10
		Τακτικός Προϋπολογισμός	10	10

Ανώτατα όρια δαπανών Φορέων Κεντρικής Διοίκησης Κρατικού Προϋπολογισμού σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ESA για τα έτη 2023* και 2024 (σε εκατ. ευρώ)				
α/α	Φορέας Κεντρικής Διοίκησης		2023 Εκτιμήσεις¹	2024 Προβλέψεις
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
28	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου - Δυτ. Ελλάδας και Ιονίου	Ταμειακό Σύνολο	15	15
		Τακτικός Προϋπολογισμός	15	15
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
29	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου	Ταμειακό Σύνολο	6	6
		Τακτικός Προϋπολογισμός	6	6
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
30	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης	Ταμειακό Σύνολο	7	7
		Τακτικός Προϋπολογισμός	7	7
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
31	Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας – Θράκης	Ταμειακό Σύνολο	20	20
		Τακτικός Προϋπολογισμός	20	20
		ΠΔΕ	0	0
		Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	0	0
A	Ταμειακό Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών κρατικού προϋπολογισμού		73.533	75.736
I	Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών τακτικού προϋπολογισμού		62.711	63.569
i	Πρωτογενείς δαπάνες		55.208	55.868
	<i>ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:</i>			
	<i>Καταπτώσεις εγγυήσεων</i>		477	1.115
	<i>Προμήθειες για χρηματοοικονομικές υπηρεσίες</i>		40	40
	<i>Αγορές οπλικών συστημάτων από προγράμματα εξοπλισμού</i>		2.122	2.570
ii	Τόκοι		7.503	7.701
II	Σύνολο δαπανών ΠΔΕ		8.750	8.550
III	Σύνολο δαπανών ΤΑΑ		2.072	3.617
B	Εθνικολογιστικές προσαρμογές κατά ESA²		662	1.104
Γ	Σύνολο μη χρηματοοικονομικών δαπανών κρατικού προϋπολογισμού κατά ESA (A-B)		72.870	74.632

* Οι εκτιμήσεις του τακτικού προϋπολογισμού για το έτος 2023 έχουν αναπροσαρμοστεί με βάση το π.δ. 77/2023 (Α' 130).

¹ Στις εκτιμήσεις των δαπανών των φορέων της Κεντρικής Διοίκησης για το 2023 περιλαμβάνονται οι δαπάνες που καλύφθηκαν από το αποθεματικό των παρ.1 και 8 του ν.4270/2014, οι εγγραφές σε ύψος δαπανών, οι εγγραφές για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και οι δαπάνες για μεταναστευτικές ροές. Ειδικότερα, για τα έκτακτα μέτρα κατά της ενεργειακής κρίσης περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: α) στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης 790 εκατ. ευρώ για το "market pass", β) στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας 367 εκατ. ευρώ λόγω απόδοσης των υπερκερδών παραγωγών ενέργειας στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης και γ) στις Γενικές Κρατικές Δαπάνες 100 εκατ. ευρώ για την επιδότηση πετρελαίου θέρμανσης επί της αντλίας. Κατά συνέπεια το ύψος των εκτιμώμενων δαπανών έτους 2023 δεν είναι άμεσα συγκρίσιμο με τις προβλέψεις προϋπολογισμού 2024.

² Εθνικολογιστικές προσαρμογές κατά ESA: (+) μείωση δαπανών/ (-) αύξηση δαπανών

Για ακόμα μία χρονιά, τα νοσοκομεία και το σύστημα ΠΦΥ κλήθηκαν να διαχειριστούν σε επιχειρησιακό επίπεδο την πανδημία Covid-19. Παράλληλα, οι επιπτώσεις της ενεργειακής κρίσης οδήγησαν σε ανατιμήσεις των αγαθών και των υπηρεσιών. Οι ανωτέρω καταστάσεις δημιούργησαν έντονες πιέσεις στους προϋπολογισμούς των εν λόγω φορέων κατά το οικονομικό έτος 2023, γεγονός

που κατέστησε απαραίτητη την περαιτέρω στήριξή τους σε επίπεδο χρηματοδότησης από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Τα δημόσια νοσοκομεία και το σύστημα ΠΦΥ για το έτος 2024, προβλέπεται να παρουσιάσουν θετικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα ύψους 219 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας βελτίωση κατά 347 εκατ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο εκτιμώμενο μέγεθος για το 2023.

Τα συνολικά έσοδα προβλέπεται να ανέλθουν σε 4.355 εκατ. ευρώ παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με το 2023 κατά 490 εκατ. ευρώ, αντικατοπτρίζοντας τη σχεδόν ισόποση ενίσχυση των μεταβιβάσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό ύψους 481 εκατ. ευρώ που προορίζεται για: α) την κάλυψη των αυξημένων λειτουργικών αναγκών των νοσοκομείων και της ΠΦΥ που προκύπτουν από την αύξηση των τιμών στα αγαθά και τις υπηρεσίες εξαιτίας της ενεργειακής κρίσης, β) την ανάγκη ανταπόκρισης των υγειονομικών υπηρεσιών στην απαίτηση για πρόσβαση των ασθενών σε νέες αποτελεσματικές θεραπείες, γ) τη χρηματοδότηση επενδύσεων και δ) την κάλυψη μέρους των απλήρωτων υποχρεώσεων προς τρίτους προηγούμενων οικονομικών ετών.

Παρακάτω απεικονίζεται ο προϋπολογισμός των νοσοκομείων και της ΠΦΥ σε δεδουλευμένη βάση.

Προϋπολογισμοί Νοσοκομείων και ΠΦΥ σε δεδουλευμένη βάση (σε εκατ. ευρώ)*		
	2023	2024
	Εκτιμήσεις	Προβλέψεις
Νοσοκομεία και ΠΦΥ συγκεντρωτικά		
Έσοδα	3.865	4.355
Ίδια έσοδα	161	164
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	2.191	2.600
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	902	902
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	189	260
Έσοδα υπέρ Δημοσίου και τρίτων	423	428
Δαπάνες	3.993	4.135
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	2.598	2.656
Δαπάνες προσωπικού	783	791
Δαπάνες για επενδύσεις	189	260
Αντικριζόμενα έξοδα	423	428
Ταμειακό Ισοζύγιο	-128	219
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	-128	219

* Στο ισοζύγιο κατά ESA περιλαμβάνεται και το αντίστοιχο ισοζύγιο της ΕΚΑΠΥ.

Το ισοζύγιο των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης - ΟΚΑ (Ασφαλιστικά Ταμεία, ΔΥΠΑ, ΕΟΠΥΥ, ΟΠΕΚΑ και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο - ΝΑΤ) για το 2024 προβλέπεται να διαμορφωθεί σε πλεόνασμα ύψους 1.154 εκατ. ευρώ, βελτιωμένο κατά 89 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2023.

Το ισοζύγιο των ασφαλιστικών ταμείων κατά ESA για το 2023 προβλέπεται να παρουσιάσει πλεόνασμα ύψους 950 εκατ. ευρώ, βελτιωμένο κατά 199 εκατ. ευρώ έναντι των εκτιμήσεων για το οικονομικό έτος 2023.

Ειδικότερα, τα έσοδα προβλέπεται να είναι αυξημένα κατά 955 εκατ. ευρώ κυρίως λόγω της αύξησης των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές (συμπεριλαμβανομένων των εσόδων από ρυθμίσεις οφειλών) κατά 696 εκατ. ευρώ, γεγονός που οφείλεται κατά κύριο λόγο στη βελτίωση των μακροοικονομικών μεγεθών και ειδικότερα, στην αύξηση των μισθών και της απασχόλησης ως αποτέλεσμα του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας.

Αντίστοιχα, οι δαπάνες προβλέπεται να είναι αυξημένες κατά 672 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση της δαπάνης των κύριων συντάξεων κατά 869 εκατ. ευρώ ως επίπτωση:

- της αναπροσαρμογής των συντάξεων με βάση τον συντελεστή που προκύπτει από το άθροισμα του ετήσιου ποσοστού μεταβολής του ΑΕΠ και του ποσοστού μεταβολής του μέσου ετήσιου ΓΔΤΚ του προηγούμενου έτους διαιρούμενου δια δύο (άρθρο 14 παρ.4 του ν.4387/2016), ύψους 430 εκατ. ευρώ περίπου και
- της προβλεπόμενης αύξησης του ρυθμού απονομής νέων συντάξεων.

Σημειώνεται, ωστόσο, ότι για το 2024 η συνολική δαπάνη του ΟΠΕΚΑ για την καταβολή των κοινωνικών παροχών εκτιμάται ότι θα είναι αυξημένη κατά 44 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2023, ενσωματώνοντας την αύξηση κατά 8% του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2023 Εκτιμήσεις	2024 Προβλέψεις
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης		
α) Ασφαλιστικά Ταμεία		
Έσοδα	49.038	49.993
Ασφαλιστικές εισφορές	16.799	17.586
Ρύθμιση οφειλών	1.321	1.230
Κοινωνικοί πόροι	612	577
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό ¹	15.766	15.614
Απόδοση περιουσίας	1.064	1.064
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	13.306	13.753
Λοιπά έσοδα	170	170
Δαπάνες	48.478	49.150
Συντάξεις	31.885	32.785
Κύριας ασφάλισης	27.578	28.447
Επικουρικής ασφάλισης	4.307	4.337
Λοιπές παροχές ασθένειας	262	272
Προνοιακές παροχές	1.911	1.256
Λοιπές μεταβιβάσεις σε τρίτους	636	580
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	13.306	13.753
Λοιπές δαπάνες	279	289
Δαπάνες προσωπικού	199	216
Ταμειακό ισοζύγιο	560	842

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2023 Εκτιμήσεις	2024 Προβλέψεις
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	191	108
Ισοζύγιο κατά ESA	751	950
β) ΔΥΠΑ		
Έσοδα	3.130	3.168
Ασφαλιστικές εισφορές	1.303	1.355
Ρύθμιση οφειλών	159	148
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	1.034	934
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	389	479
Απόδοση περιουσίας	51	51
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	125	125
Λοιπά έσοδα	69	76
Δαπάνες	3.588	3.416
Επιδόματα ανεργίας	1.634	1.675
Προγράμματα απασχόλησης	1.055	620
Λοιπές προνοιακές παροχές	119	215
Μεταβιβάσεις στο ΙΚΑ	392	403
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	125	125
Δαπάνες προσωπικού	109	121
Επενδυτικές δαπάνες	56	137
Λοιπές δαπάνες	98	120
Ταμειακό ισοζύγιο	-458	-248
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	398	0
Ισοζύγιο κατά ESA	-59	-248
γ) ΕΟΠΥΥ		
Έσοδα	6.621	7.037
Ασφαλιστικές εισφορές	5.236	5.456
Ρύθμιση οφειλών	292	272
Μεταβιβάσεις από φορείς κοινωνικής ασφάλισης	130	126
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	510	601
Μεταβιβάσεις από ΠΔΕ	79	204
Απόδοση περιουσίας	90	90
Εισπράξεις υπέρ Δημοσίου και τρίτων	270	273
Λοιπά έσοδα	15	15
Δαπάνες	6.390	6.592
Φαρμακευτική δαπάνη	2.844	2.950
Λοιπές παροχές ασθένειας	2.168	2.215
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	270	273
Λοιπές δαπάνες	106	150
Δαπάνες προσωπικού	42	44
Μεταβιβάσεις προς φορείς Γενικής Κυβέρνησης	960	960
<i>εκ των οποίων σε νοσοκομεία</i>	942	940
Ταμειακό ισοζύγιο	232	445
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	136	0
Ισοζύγιο κατά ESA	368	445
δ) ΟΠΕΚΑ, NAT (μη ασφαλιστικές αρμοδιότητες)		
Έσοδα	3.729	3.773
Ασφαλιστικές εισφορές	10	10
Απόδοση περιουσίας	10	10
Μεταβιβάσεις από τακτικό προϋπολογισμό	3.528	3.572
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	176	176
Λοιπά έσοδα	5	5
Δαπάνες	3.723	3.767

Προϋπολογισμοί Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (σε εκατ. ευρώ)		
	2023 Εκτιμήσεις	2024 Προβλέψεις
Παροχές σε ανασφάλιστους υπερήλικες	170	177
Οικογενειακά επιδόματα	1.014	1.020
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα	547	580
Επιδόματα ΑμεΑ	998	1.000
Στεγαστικό Επίδομα	410	400
Σχολικά γεύματα	102	107
Επίδομα γέννησης	150	150
Κώδικας Διευθέτησης Οφειλών και παροχής δεύτερης ευκαιρίας σε δανειολήπτες	100	100
Λοιπά προγράμματα	35	35
Απόδοση εισπράξεων τρίτων	176	176
Δαπάνες προσωπικού	12	13
Διοικητικές δαπάνες	8	8
Ταμειακό ισοζύγιο	6	6
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	0	0
Ισοζύγιο κατά ESA	6	6
Συνολικό ταμειακό ισοζύγιο ΟΚΑ	340	1.046
Εθνικολογιστικές προσαρμογές	725	108
Συνολικό ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA	1.065	1.154

¹ Για τον προσδιορισμό του δημοσιονομικού αποτελέσματος του ΕΟΠΥΥ κατά ESA έχει ενσωματωθεί η στατιστική αλλαγή της μεθοδολογίας καταγραφής των εσόδων από gebate και clawback, τα οποία πλέον καταγράφονται σε ταμειακή και όχι σε δεδουλευμένη βάση.

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων – Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Τα οικονομικά έτη 2023 και 2024 προωθούνται, μέσω του ΠΔΕ, αναπτυξιακές και μεταρρυθμιστικές δράσεις σε τομείς, όπως το περιβάλλον και οι μεταφορές, η ενέργεια και ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η επιχειρηματικότητα και η ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και επιπρόσθετα υλοποιούνται μέτρα για τη στήριξη της οικονομίας και της κοινωνίας, λόγω των σοβαρών προβλημάτων που προκάλεσαν οι πρόσφατες φυσικές καταστροφές.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του ΠΔΕ από το 2013 έως και το 2024 και η ποσοστιαία (%) συμμετοχή του στο ΑΕΠ της χώρας.

Διαχρονική εξέλιξη δαπανών ΠΔΕ (2013 - 2024) (σε εκατ. ευρώ)							
Έτη	Εθνικό	Συγχρ/vo	ΤΑΑ	Σύνολο	Ετήσια Μεταβολή %	ΑΕΠ	ΠΔΕ και ΤΑΑ % ΑΕΠ
2013	783	5.867		6.650	8,62	179.884	3,70
2014	704	5.888		6.592	-0,88	177.236	3,72
2015	660	5.717		6.377	-3,25	176.369	3,62
2016	810	5.474		6.284	-1,47	174.494	3,60
2017	1.326	4.624		5.950	-5,31	176.903	3,36
2018	2.633	3.604		6.237	4,83	179.558	3,47
2019	1.892	3.750		5.642	-9,54	183.347	3,08
2020	2.047	8.600		10.647	88,71	165.016	6,45
2021	1.358	7.000	307	8.665	-18,62	181.500	4,77
2022	1.696	6.822	2.843	11.361	31,12	206.620	5,50
2023*	1.950	6.800	2.072	10.822	-4,74	222.766	4,86
2024*	2.050	6.500	3.617	12.167	12,43	233.775	5,20

* Τα ποσά για ΠΔΕ, ΤΑΑ και ΑΕΠ αποτελούν για το έτος 2023 εκτίμηση και για το 2024 πρόβλεψη, ενώ τα ποσά μέχρι και το 2022 αποτελούν στοιχεία του επίσημου Απολογισμού του Κράτους.

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Διεύθυνση Μακροοικονομικής Πολιτικής & Προβλέψεων, Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης), Τράπεζα της Ελλάδος.

Από την ανάλυση των στοιχείων προκύπτει ότι οι δαπάνες του ΠΔΕ τα τελευταία 4 χρόνια, σε αντίθεση με ό,τι συνέβαινε νωρίτερα, κινούνται πλησίον ή άνω του 5% του ΑΕΠ. Ειδικότερα, το 2020 οι επενδυτικές δαπάνες σημείωσαν μεγάλη άνοδο, της τάξης του 88,7% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, καταγράφοντας ποσοστό 6,4% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω της χρηματοδότησης δράσεων για την αντιμετώπιση των συνεπειών της υγειονομικής κρίσης. Όμως και τα επόμενα έτη παρέμειναν σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα, σηματοδοτώντας την ενίσχυση της αναπτυξιακής κατεύθυνσης της ελληνικής οικονομίας. Καθοριστικό ρόλο δε στην αύξηση των επενδυτικών δαπανών από το 2021 και μετά διαδραμάτισε το ΤΑΑ, με πόρους του οποίου ενισχύονται όλοι οι παραγωγικοί τομείς της οικονομίας.

Στο πεδίο της αναπτυξιακής πολιτικής, το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη, με την ένταξη 718 έργων και υποέργων, συνολικού προϋπολογισμού 20,7 δισ. ευρώ. Σημειώνεται ότι για την Ελλάδα από το 2021 έως σήμερα έχουν ήδη εκταμιευτεί 11,1 δισ. ευρώ (5,75 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και 5,35 δισ. ευρώ σε δάνεια). Το συνολικό ποσό που είχε αρχικά κατανομηθεί για την Ελλάδα έως το 2026 ανέρχεται σε 30,5 δισ. ευρώ (17,8 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις και 12,7 δισ. ευρώ σε δάνεια).

Επίσης, τονίζεται ότι η Ελλάδα έχει υποβάλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή: α) πρόταση αναθεώρησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» στις 31 Αυγούστου 2023, η οποία περιλαμβάνει νέα δέσμη επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του REPowerEU, με ευρωπαϊκή επιχορήγηση 795 εκατ. ευρώ, που στοχεύει στην ενεργειακή αυτονομία της Ευρώπης και β) αίτημα επιπλέον δανειακών πόρων 5 δισ. ευρώ που θα προστεθούν στο υφιστάμενο δανειακό πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Με την έγκριση του αναθεωρημένου σχεδίου, ο προϋπολογισμός των πόρων του «Ελλάδα 2.0» θα ανέλθει σε 36 δισ. ευρώ έως το 2026, ενισχύοντας έτσι περαιτέρω τις δυνατότητες ευεργετικών παρεμβάσεων με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στην ελληνική οικονομία.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση του εισοδήματος και την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων

Βασικό στόχο της κυβερνητικής πολιτικής από τις αρχές του 2023 αποτελούν η αύξηση των μισθών, η τόνωση του διαθέσιμου εισοδήματος και η μείωση των ανισοτήτων. Για αυτόν τον σκοπό, ήδη από το πρώτο εξάμηνο του 2023, υιοθετήθηκαν νέα μέτρα, όπως:

- η αναμόρφωση του ειδικού μισθολογίου των ιατρών του ΕΣΥ με μεσοσταθμική αύξηση 10% και κόστος 92 εκατ. ευρώ για το 2023 και 65 εκατ. ευρώ για το 2024 και εφεξής,
- η κατάργηση της εισφοράς αλληλεγγύης στους δημοσίους υπαλλήλους με κόστος 202 εκατ. ευρώ ετησίως και στους συνταξιούχους με ετήσιο κόστος 274 εκατ. ευρώ, οι οποίες θεσπίστηκαν σε συνέχεια της μονιμοποίησης της κατάργησης της εισφοράς αλληλεγγύης στον ιδιωτικό τομέα,
- η διευθέτηση μισθολογικών αιτημάτων των Ενόπλων Δυνάμεων με κόστος 58,5 εκατ. ευρώ ετησίως,
- η κατάργηση της ειδικής εισφοράς 1% υπέρ του ΤΠΔΥ με ετήσιο κόστος 80 εκατ. ευρώ,
- η καταβολή τον Μάρτιο 2023 εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης από 200 έως 300 ευρώ σε συνταξιούχους που δεν έλαβαν αύξηση στις συντάξεις τους το 2023 λόγω προσωπικής διαφοράς, με κόστος 280 εκατ. ευρώ,
- η αύξηση της διάρκειας του επιδόματος μητρότητας σε εννέα μήνες για γυναίκες απασχολούμενες στον ιδιωτικό τομέα με κόστος 64 εκατ. ευρώ ετησίως και
- η αύξηση των επιδομάτων αναπηρίας του ΟΠΕΚΑ και του ΕΦΚΑ κατά 8% από 1ης Μαΐου 2023 με κόστος 63 εκατ. ευρώ για το 2023 και 95 εκατ. ευρώ για το 2024 και εφεξής.

Επιπλέον, τον Απρίλιο 2023 αυξήθηκε ο κατώτατος μισθός στα 780 ευρώ από το ποσό των 713 ευρώ.

Μετά τις διπλές εκλογές του Μαΐου - Ιουνίου 2023, τον σχηματισμό κυβέρνησης τον Ιούνιο 2023 και τις προγραμματικές δηλώσεις, εξαγγέλθηκε πλέγμα παρεμβάσεων, που αφορούσε στο δεύτερο εξάμηνο του έτους 2023 και το 2024, για την τόνωση του διαθέσιμου εισοδήματος και τη μείωση των ανισοτήτων. Ειδικότερα, προβλέφθηκαν τα παρακάτω μέτρα:

- αναμορφώνεται το μισθολόγιο του δημόσιου τομέα για την ενίσχυση των εισοδημάτων στον δημόσιο τομέα, τη στήριξη σε μεγαλύτερο βαθμό των χαμηλόμισθων δημοσίων υπαλλήλων, των οικογενειών με παιδιά και όσων κατέχουν θέση ευθύνης στο Δημόσιο (συνολικό δημοσιονομικό κόστος 25 εκατ. ευρώ για το 2023 και 931 εκατ. ευρώ για το 2024). Οι βασικές παρεμβάσεις αφορούν στην οριζόντια αύξηση κατά 70 ευρώ στον βασικό μισθό, στην αύξηση της οικογενειακής παροχής από 20 έως 50 ευρώ μηνιαίως, στην αύξηση των επιδομάτων θέσης ευθύνης κατά 30% και στην αύξηση του επιδόματος παραμεθορίου και ειδικών συνθηκών εργασίας στα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. Παράλληλα,

αυξάνεται το μισθολόγιο των μελών ΔΕΠ καθώς και τα έξοδα μετακίνησης και διανυκτέρευσης του πολιτικού και ένστολου προσωπικού,

- θεσμοθετήθηκαν αυξήσεις με ετήσιο κόστος 7 εκατ. ευρώ για την αναπροσαρμογή των συντάξεων ειδικών κατηγοριών οι οποίες υπάγονται στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών - ΓΛΚ. Λόγω της αναδρομικής ισχύος της ρύθμισης, ανάλογα με την κατηγορία των συνταξιούχων, το δημοσιονομικό κόστος εκτιμάται σε 5 εκατ. ευρώ για το 2023 και 56 εκατ. ευρώ το 2024,
- θεσμοθετείται μόνιμη παροχή ύψους 150 ευρώ για την πραγματοποίηση αγορών από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς του πολιτισμού, του τουρισμού και των μεταφορών, στο πλαίσιο της οικονομικής ενίσχυσης περίπου 200.000 νέων ηλικίας 18 και 19 ετών (συνολικό δημοσιονομικό κόστος 31 εκατ. ευρώ για καθένα από τα έτη 2023 και 2024),
- παρέχεται τον Δεκέμβριο 2023 έκτακτη ενίσχυση από 100 έως 200 ευρώ, με δημοσιονομικό κόστος 107 εκατ. ευρώ, για την οικονομική στήριξη περίπου 750.000 συνταξιούχων με συντάξεις έως 1.600 ευρώ που έχουν προσωπική διαφορά άνω των 10 ευρώ,
- μονιμοποιείται η πλήρης απαλλαγή περίπου 200.000 πρώην δικαιούχων ΕΚΑΣ από τη συμμετοχή τους στη φαρμακευτική δαπάνη (δημοσιονομικό κόστος 38 εκατ. ευρώ κατ' έτος),
- αυξάνεται από τον Δεκέμβριο 2023 κατά 8% το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα για την εισοδηματική ενίσχυση περίπου 225.000 ευάλωτων νοικοκυριών (δημοσιονομικό κόστος 4 εκατ. ευρώ για το 2023 και 43 εκατ. ευρώ για το 2024),
- επεκτείνεται το επίδομα μητρότητας από το 2024 στους ελεύθερους επαγγελματίες και τους αγρότες στους εννέα μήνες, για την αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας και τη στήριξη της οικογένειας, σε συνέχεια και της ήδη θεσμοθετημένης αύξησης σε εννέα μήνες για τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα (δημοσιονομικό κόστος 40 εκατ. ευρώ για το 2024),
- προβλέπεται ο διπλασιασμός του επιτυχημένου προγράμματος «ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ» με επιπλέον 375 εκατ. ευρώ υπό μορφή δανείων, για την αντιμετώπιση του ιδιαίτερα έντονου στεγαστικού προβλήματος, ιδίως των νέων ατόμων και τη στήριξη του οικογενειακού προγραμματισμού. Σημειώνεται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανήλθε στο 1 δισ. ευρώ, εκ των οποίων 750 εκατ. ευρώ προέρχονται από τα ταμειακά διαθέσιμα της ΔΥΠΑ και το υπόλοιπο από τις τράπεζες,
- αυξάνεται αναδρομικά από την 1η Ιουλίου 2023 το πτητικό επίδομα για τους πιλότους και τα πληρώματα των πυροσβεστικών αεροσκαφών, με δημοσιονομικό κόστος 700 χιλ. ευρώ ετησίως και
- παρέχεται οικονομική στήριξη κατά τον μήνα Δεκέμβριο 2023 σε ευάλωτα νοικοκυριά, που περιλαμβάνει τους δικαιούχους του επιδόματος παιδιού του ΟΠΕΚΑ (μιάμιση μηνιαία δόση), τους δικαιούχους των αναπηρικών επιδομάτων του ΟΠΕΚΑ και του e-ΕΦΚΑ (200 ευρώ), τους δικαιούχους του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (50% της μηνιαίας δόσης),

χαμηλοσυνταξιούχους χωρίς προσωπική διαφορά με κύριες συντάξεις έως 700 ευρώ και ανασφάλιστους υπερήλικες (150 ευρώ). Το σύνολο των δικαιούχων εκτιμάται σε 2,3 εκατομμύρια, με δημοσιονομικό κόστος 352 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον των ανωτέρω δημοσιονομικών μέτρων εφαρμόζονται οι ακόλουθες παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας και στο συνταξιοδοτικό σύστημα:

- από τον Ιανουάριο 2024 αίρεται το πάγωμα των τριετιών στους μισθωτούς,
- καταργείται η μείωση 30% επί των συντάξεων για τους απασχολούμενους συνταξιούχους και αντικαθίσταται με εισφορά 10% επί των πρόσθετων αμοιβών που λαμβάνουν από την εργασία τους και
- αυξάνονται εκ νέου από την 1η Ιανουαρίου 2024 οι συντάξεις κατά τον μέσο όρο της αύξησης του ΑΕΠ και του πληθωρισμού 2023, με υπολογιζόμενο κόστος 430 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, οι παρεμβάσεις φορολογικής φύσης αφορούν:

- στην αύξηση του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ στους φορολογούμενους με ένα ή περισσότερα εξαρτώμενα τέκνα (δημοσιονομικό κόστος 135 εκατ. ευρώ για το 2024),
- στη μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 10% για κατοικίες που ασφαλιζονται για φυσικές καταστροφές (δημοσιονομικό κόστος 26 εκατ. ευρώ για το 2024) και
- στην αναμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς με σημαντικά επενδυτικά και φορολογικά κίνητρα:
 - α) μείωση του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων από 0,5% σε 0,2% (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 22 εκατ. ευρώ),
 - β) μείωση κατά 50% του φόρου χρηματιστηριακών συναλλαγών (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 21 εκατ. ευρώ) και
 - γ) κατάργηση του φόρου τόκων ομολόγων σε κρατικά και επιχειρηματικά ομόλογα (ετήσιο δημοσιονομικό κόστος 7 εκατ. ευρώ).

Επιπλέον, από τον Ιανουάριο 2024 αναμένεται να μονιμοποιηθεί ο μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ που εφαρμόστηκε από την περίοδο της πανδημίας του Covid-19 στις μεταφορές, στα γυμναστήρια και σχολές χορού, στους κινηματογράφους και σε μία σειρά αγαθών σχετιζόμενα με τη δημόσια υγεία, με εκτιμώμενο κόστος 305 εκατ. ευρώ κατ' έτος. Οι εν λόγω κατηγορίες αφορούν στις αστικές, προαστιακές, χερσαίες και σιδηροδρομικές μεταφορές, στις θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές, στα γυμναστήρια και σχολές χορού, στους κινηματογράφους και ζωολογικούς κήπους και σε μία σειρά αγαθών σχετιζόμενα με τη δημόσια υγεία, που περιλαμβάνουν μέσα ατομικής υγιεινής και προστασίας, φίλτρα και γραμμές αιμοκάθαρσης, αιμοδιήθησης, αιμοδιαδιήθησης και πλασμαφαίρεσης καθώς και απινιδωτές. Επιπροσθέτως, ο μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ στον καφέ και στα ταξί αναμένεται να επεκταθεί για το πρώτο εξάμηνο του έτους 2024, με εκτιμώμενο κόστος 77 εκατ. ευρώ για έξι μήνες. Ο μειωμένος συντελεστής δεν αναμένεται να επεκταθεί στα σερβιριζόμενα μη

αλκοολούχα ποτά, με εκτιμώμενη εξοικονόμηση 37 εκατ. ευρώ ετησίως. Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των ανωτέρω επεκτάσεων εκτιμάται σε 382 εκατ. ευρώ για το 2024.

Επιπρόσθετα, με στόχο τη ρύθμιση της αγοράς των βραχυχρόνιων μισθώσεων και την αντιμετώπιση των δευτερογενών αρνητικών συνεπειών στην κτηματαγορά και τα ενοίκια, εισάγεται η υποχρέωση για τα φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν τρία ή περισσότερα ακίνητα σε βραχυχρόνια μίσθωση να κάνουν έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ το εισόδημα που αποκτάται από τα νομικά πρόσωπα και τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα από τη βραχυχρόνια μίσθωση ακινήτου, θεωρείται εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα και υπόκειται σε ΦΠΑ και τέλος παρεπιδημούντων. Επιπλέον, αυστηροποιούνται ο ορισμός της βραχυχρόνιας μίσθωσης καθώς και τα πρόστιμα για μη εγγραφή στο Μητρώο Ακινήτων Βραχυχρόνιας Διαμονής.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την ενίσχυση του εισοδήματος και την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων (σε εκατ. ευρώ)			
α/α	Περιγραφή	2023	2024
A.	Παρεμβάσεις στο σκέλος των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης	-1.058	-1.122
1	Κατάργηση της καταβολής Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης στον δημόσιο τομέα καθώς και στους συνταξιούχους	-476	-476
2	Κατάργηση ειδικής εισφοράς 1% υπέρ του Ταμείου Προνοίας Δημοσίων Υπαλλήλων	-80	-80
3	Αναμόρφωση του πλαισίου λειτουργίας κεφαλαιαγοράς με σημαντικά επενδυτικά και φορολογικά κίνητρα	-7	-50
4	Μείωση ΕΝΦΙΑ κατά 10% για κατοικίες που ασφαρίζονται για φυσικές καταστροφές για το σύνολο του έτους.	0	-26
5	Αύξηση του αφορολόγητου κατά 1.000 ευρώ για οικογένειες που έχουν παιδιά	0	-135
6	Εισαγωγή ΦΠΑ 13% στις βραχυχρόνιες μισθώσεις ακινήτων (τύπου Airbnb) στα νομικά πρόσωπα και στα φυσικά πρόσωπα με περισσότερα από δύο εκμισθωμένα διαμερίσματα	0	27
7	Επέκταση μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ σε σειρά αγαθών και υπηρεσιών	-495	-382
B.	Παρεμβάσεις στο σκέλος των δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης	-1.082	-1.423
1	Αναμόρφωση του ειδικού μισθολογίου των Ιατρών του ΕΣΥ	-92	-65
2	Μισθολογικές παρεμβάσεις για στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων	-59	-59
3	Επέκταση επιδόματος μητρότητας από τους 6 στους 9 μήνες για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα από το 2023 και αύξηση του στους 9 μήνες για τους ελεύθερους επαγγελματίες και αγρότες από το 2024	-64	-104
4	Αύξηση των επιδομάτων αναπηρίας του ΟΠΕΚΑ και του ΕΦΚΑ κατά 8% από τον Μάιο 2023	-63	-95
5	Αναμόρφωση μισθολογίου στον Δημόσιο Τομέα	-25	-931
6	Αύξηση των συντάξεων ειδικών κατηγοριών που καταβάλλονται από το ΓΛΚ	-5	-56
7	Αύξηση ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος από τον Δεκέμβριο 2023	-4	-43
8	Μόνιμη και πλήρης απαλλαγή των πρώην δικαιούχων ΕΚΑΣ από τη συμμετοχή τους στη φαρμακευτική δαπάνη	0	-38
9	Θεσμοθέτηση του youth pass για κάθε νέο ηλικίας 18 και 19 ετών για πολιτιστικές, τουριστικές δραστηριότητες και μεταφορές	-31	-31
10	Εφάπαξ οικονομική ενίσχυση από 100 έως 300 ευρώ σε συνταξιούχους που δεν έλαβαν αύξηση στις συντάξεις τους το 2023 λόγω προσωπικής διαφοράς τον Μάρτιο 2023	-280	0
11	Έκτακτη οικονομική ενίσχυση από 100 έως 200 ευρώ σε 750.000 περίπου συνταξιούχους με προσωπική διαφορά τον Δεκέμβριο 2023	-107	0
12	Αύξηση πτητικού επιδόματος για τους πιλότους και τα πληρώματα των πυροσβεστικών αεροσκαφών	-0,4	-0,7
13	Επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης σε 2,3 εκατ. δικαιούχους (επίδομα παιδιού, ΑμεΑ, χαμηλοσυνταξιούχους, ανασφάλιστους υπερέλικες) τον Δεκέμβριο 2023	-352	0
Συνολικό Δημοσιονομικό Κόστος των Παρεμβάσεων (A + B)		-2.140	-2.545

Σημείωση: το θετικό πρόσθετο (+) δηλώνει αύξηση εσόδου ή μείωση δαπάνης και το αρνητικό πρόσθετο (-) δηλώνει μείωση εσόδου ή αύξηση δαπάνης. Επιπλέον των ανωτέρω, σημειώνεται ότι η αύξηση των συντάξεων με βάση την αύξηση του ΑΕΠ και του πληθωρισμού υπολογίζεται σε 904 εκατ. ευρώ το 2023 και επιπλέον 430 εκατ. ευρώ το 2024. Τέλος, δεν περιλαμβάνονται τα μέτρα αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης και των φυσικών καταστροφών που παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης των οικονομικών συνεπειών της ενεργειακής κρίσης

Κατά τη διάρκεια του 2023 παρατηρήθηκε αποκλιμάκωση των τιμών της ενέργειας, ενώ ο ρυθμός μεταβολής του γενικού δείκτη τιμών εμφάνισε επιβράδυνση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Ωστόσο, το επίπεδο τιμών σε τρόφιμα και λοιπά καταναλωτικά αγαθά παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα, εξακολουθώντας να πιέζει τους προϋπολογισμούς των νοικοκυριών. Κατά τη διάρκεια του 2023 συνεχίστηκε η στήριξη των νοικοκυριών και των αγροτών επί των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος, αλλά σε μικρότερο βαθμό έναντι του 2022, καθώς οι τιμές έχουν αποκλιμακωθεί. Παράλληλα, υιοθετήθηκαν νέα εργαλεία με κυριότερο αυτό του “market pass” για τη βραχυχρόνια αντιμετώπιση του υψηλού κόστους στην αγορά τροφίμων, ενώ από τον Ιανουάριο 2024 υιοθετούνται μόνιμα μέτρα αύξησης του εισοδήματος, όπως αναλύθηκαν ανωτέρω.

Επίσης, μέτρα όπως ο έλεγχος περιθωρίου μικτού κέρδους και το καλάθι του νοικοκυριού υποστήριξαν τη συγκράτηση των τιμών σε διάφορα αγαθά πρώτης ανάγκης. Τέλος, για την ενίσχυση των καταναλωτών και της παραγωγής έναντι της τιμής των καυσίμων, η οποία εμφανίζεται μειωμένη σε σχέση με το 2022, ωστόσο παραμένει σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με το 2021, συνεχίστηκε κατά το τρέχον έτος η εφαρμογή αυξημένου επιδόματος θέρμανσης, αλλά και η επιστροφή του ΕΦΚ στο αγροτικό πετρέλαιο.

Το κόστος για την υλοποίηση των παρεμβάσεων για την πληθωριστική κρίση το 2023, λαμβανομένων υπόψη και των επιδοτήσεων προς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, ανέρχεται σε 2.584 εκατ. ευρώ, με κυριότερα μέτρα:

- τις επιδοτήσεις στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων με εκτιμώμενο δημοσιονομικό κόστος 1.087 εκατ. ευρώ, η οποία καλύφθηκε από τα έσοδα του ΤΕΜ,
- την εφαρμογή από τον Φεβρουάριο 2023 έως τον Οκτώβριο 2023 της δράσης οικονομικής ενίσχυσης σε περίπου 2,8 εκατ. νοικοκυριά με σκοπό την κάλυψη μέρους του αυξημένου κόστους αγορών, ιδίως ειδών διατροφής, λόγω της σημαντικής αύξησης των τιμών (market pass) με κόστος 755 εκατ. ευρώ και την περαιτέρω επέκτασή του έως τον Δεκέμβριο 2023 για τις πληγείσες από τις πλημμύρες περιοχές και τον Έβρο με κόστος 35 εκατ. ευρώ. Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος του μέτρου ανέρχεται σε 790 εκατ. ευρώ για το έτος 2023,
- την καταβολή επιδόματος θέρμανσης με διευρυμένα εισοδηματικά κριτήρια για τις οικογένειες με παιδιά με κόστος 237 εκατ. ευρώ για τη χειμερινή περίοδο 2023 - 2024. Σημειώνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη και των πληρωμών από το περυσινό επίδομα θέρμανσης του πρώτους μήνες του 2023, η δαπάνη για το έτος 2023 εκτιμάται σε 280 εκατ. ευρώ,
- την επιδότηση της τιμής του πετρελαίου θέρμανσης στην αντλία για τη χειμερινή περίοδο 2022 - 2023 με δημοσιονομικό κόστος 100 εκατ. ευρώ για το 2023 και
- την επιστροφή του ΕΦΚ στο πετρέλαιο κίνησης στους αγρότες εντός του 2023 με δημοσιονομικό κόστος 79 εκατ. ευρώ.

Επιπλέον, για τα νοικοκυριά που πληρούν συγκεκριμένα εισοδηματικά κριτήρια και χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια για τη θέρμανση των κατοικιών τους και δεν είναι δικαιούχοι του επιδόματος θέρμανσης θα καταβληθεί επιδότηση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω έκπτωσης στους λογαριασμούς ρεύματος, για τους μήνες Ιανουάριο έως Μάρτιο 2024, με δημοσιονομικό κόστος 120 εκατ. ευρώ για το 2024. Επιπλέον, αναμένεται να συνεχιστεί η επιδότηση στους λογαριασμούς ρεύματος νοικοκυριών που ανήκουν στα Κοινωνικά Τιμολόγια και εντός του 2024 από το ΤΕΜ. Παράλληλα, θεσπίζεται κοινωνικό τιμολόγιο ρεύματος για τις πολύτεκνες οικογένειες, το οποίο θα εξασφαλίζει στους δικαιούχους σημαντικές μειώσεις στην τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας.

Δημοσιονομικές παρεμβάσεις αντιμετώπισης των οικονομικών συνεπειών των φυσικών καταστροφών

Εκτός από τις προαναφερθείσες παρεμβάσεις με σκοπό την ενίσχυση του εισοδήματος και την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, προβλέπεται να εφαρμοστούν παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση των οικονομικών συνεπειών των φυσικών καταστροφών συνεπεία της κλιματικής κρίσης.

Οι κυριότερες παρεμβάσεις είναι οι εξής:

- η άμεση κάλυψη των αναγκών για την καταβολή αποζημιώσεων (πρώτη αρωγή και αγροτικές αποζημιώσεις) καθώς και επισκευές και βελτιώσεις υποδομών. Η χρηματοδότηση των σχετικών δαπανών διασφαλίστηκε για το έτος 2023 με την ψήφιση συμπληρωματικού προϋπολογισμού, συνολικού ύψους 600 εκατ. ευρώ (450 εκατ. ευρώ στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ και 150 εκατ. ευρώ στον τακτικό προϋπολογισμό, άρθρο 36 του ν.5053/2023), ενώ παράλληλα αξιοποιούνται οι πόροι του ΕΣΠΑ 2014 - 2020, του ΤΑΑ, το οποίο αναθεωρείται εκ νέου και του ΕΣΠΑ 2021 - 2027 για την αποκατάσταση των υποδομών,
- προϋπολογίζονται από το 2024 και εφεξής πόροι ύψους 600 εκατ. ευρώ στο εθνικό ΠΔΕ, ώστε να καλύπτονται σε μόνιμη βάση οι δαπάνες κρατικής αρωγής έναντι φυσικών καταστροφών, αυξάνοντας το ύψος διαθέσιμων πιστώσεων κατά 300 εκατ. ευρώ, προκειμένου να καλυφθούν τόσο οι υπόλοιπες αποζημιώσεις της τρέχουσας καταστροφής, αλλά και πιθανές μελλοντικές καταστροφές τα επόμενα έτη. Για τον σκοπό αυτό, επιβάλλεται στα τουριστικά καταλύματα και στη βραχυχρόνια μίσθωση τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση, το οποίο αντικαθιστά τον υφιστάμενο φόρο διαμονής, με εκτιμώμενα πρόσθετα έσοδα 240 εκατ. ευρώ,
- προϋπολογίζονται για το έτος 2024 πόροι ύψους 110 εκατ. ευρώ στις πιστώσεις υπό κατανομή του τακτικού προϋπολογισμού, προκειμένου να αξιοποιηθούν για την καταβολή αποζημιώσεων λόγω φυσικών καταστροφών σε αγρότες μέσω του ΕΛΓΑ, ενώ επιπλέον 150 εκατ. ευρώ μεταφέρθηκαν εντός του 2023 στον ΕΛΓΑ για την προκαταβολή των αποζημιώσεων και
- από το 2024 καθίσταται υποχρεωτική η ιδιωτική ασφάλιση για μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των 2 εκατ. ευρώ. Η ασφάλιση θα πρέπει να καλύπτει πλημμύρες, σεισμούς και πυρκαγιές και να αφορά στο κτήριο, στα μηχανήματα, στον εξοπλισμό

και στα αποθέματα. Όπως προαναφέρθηκε, εφαρμόζεται μείωση του ΕΝΦΙΑ κατά 10% για κατοικίες φυσικών προσώπων που ασφαλίζονται για φυσικές καταστροφές για το σύνολο του έτους, με δημοσιονομικό κόστος 26 εκατ. ευρώ για το 2024.

Παρεμβάσεις για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής

Με γνώμονα την κοινωνική δικαιοσύνη και τη διασφάλιση της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών μεταξύ των φορολογουμένων, με απώτερο στόχο τη μείωση αυτών και την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής, θεσμοθετούνται πολυεπίπεδες παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Αυτές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- την ολοκλήρωση της διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών με τα POS και την επέκταση της υποχρέωσης κατοχής συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών στους υπόλοιπους κλάδους της λιανικής αγοράς,
- τον περιορισμό της χρήσης μετρητών με καθιέρωση της αγοραπωλησίας ακινήτων αποκλειστικά με χρήση τραπεζικών μέσων, την πληρωμή των προνοιακών επιδομάτων μέσω χρεωστικών καρτών και την αύξηση των προστίμων για αγορές άνω των 500 ευρώ με μετρητά,
- τη θέσπιση υποχρεωτικής ηλεκτρονικής διαβίβασης των λογιστικών αρχείων στην ΑΑΔΕ (myData). Στο πλαίσιο αυτό, δαπάνες προς έκπτωση δεν λαμβάνονται υπόψη εάν τα παραστατικά στα οποία στηρίζονται δεν έχουν διαβιβαστεί ηλεκτρονικά, ενώ έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν μπορεί να είναι μικρότερα από αυτά που έχουν διαβιβαστεί στην πλατφόρμα,
- την ψηφιοποίηση των ελέγχων της φορολογικής αρχής με χρήση εργαλείων ανάλυσης δεδομένων και επιχειρησιακής νοημοσύνης, σε συνδυασμό με πληροφόρηση από πλήθος ηλεκτρονικών πηγών,
- την πρόβλεψη χρηματικού μπόνους για τους πολίτες που κάνουν καταγγελίες για παραποιημένες ταμειακές μηχανές, οι οποίες καταλήγουν σε έλεγχο και επιβολή προστίμου,
- την αυστηροποίηση των κυρώσεων για νοθεία, λαθρεμπόριο καυσίμων ή παρεμπόδιση του ελέγχου καθώς και την ενεργοποίηση του ψηφιακού δελτίου αποστολής και
- τη μεταρρύθμιση της φορολογίας των ατομικών επιχειρήσεων, από την οποία αναμένεται να βεβαιωθούν πρόσθετα έσοδα της τάξης τουλάχιστον των 600 εκατ. ευρώ (ενώ προβλέπεται μείωση του τέλους επιτηδεύματος για τις ατομικές επιχειρήσεις με εκτιμώμενο κόστος 106 εκατ. ευρώ). Τα επιπλέον έσοδα αναμένεται να διατεθούν κυρίως για την ενίσχυση των δαπανών της υγείας και της παιδείας. Σημειώνεται ότι έχει προβλεφθεί αύξηση της επιχορήγησης προς τα νοσοκομεία κατά 481 εκατ. ευρώ το 2024 έναντι του 2023 (αύξηση 20%), ενώ η αύξηση στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ανέρχεται σε 255 εκατ. ευρώ.

Μετά την πλήρη αποπληρωμή των δανείων του ΔΝΤ τον Απρίλιο του 2022, ακολούθησε η πρόωρη αποπληρωμή μέρους των ευρωπαϊκών δανείων του GLF ύψους 2.645 εκατ. ευρώ τον Δεκέμβριο 2022, ενώ έχει ήδη ξεκινήσει η νομική διαδικασία με τα κράτη μέλη της Ευρωζώνης για την περαιτέρω πρόωρη αποπληρωμή δανείων ύψους 5.290 εκατ. ευρώ, που λήγουν το 2024 και το 2025 έως το τέλος του τρέχοντος έτους.

Ο πρώτος αναγνωρισμένος από την ΕΚΤ οίκος αξιολόγησης που αναβάθμισε το αξιόχρεο του ΕΔ στην επενδυτική βαθμίδα (BBB-) ήταν η DBRS Morningstar, στις αρχές Σεπτεμβρίου 2023 και ακολούθησε ο οίκος Standard & Poor's προς το τέλος Οκτωβρίου 2023. Είχαν προηγηθεί ανάλογες αναβαθμίσεις τόσο από τον οίκο αξιολόγησης R&I, τον Ιούλιο 2023, όσο και από τον νεοσύστατο οίκο αξιολόγησης Score Ratings τον Αύγουστο 2023. Αξιοσημείωτη είναι επίσης η αναβάθμιση κατά δύο βαθμίδες του αξιόχρεου του ΕΔ από τη Moody's, από Ba3 σε Ba1, στα μέσα Σεπτεμβρίου 2023.

Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του ΕΔ κατά τη διάρκεια του 2023 καλύφθηκαν καταρχήν από κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων σταθερού επιτοκίου δεκαετούς και πενταετούς διάρκειας συνολικής ονομαστικής αξίας 6.000 εκατ. ευρώ και από κοινοπρακτική έκδοση δεκαπενταετούς ομολόγου ύψους 3.500 εκατ. ευρώ, μέρος του οποίου χρησιμοποιήθηκε για την επαναγορά ομολόγων λήξης 2024 και 2025 συνολικής ονομαστικής αξίας 1.485 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, καλύφθηκαν από επανεκδόσεις μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων ομολόγων μέσω δημοπρασίας συνολικής ονομαστικής αξίας 1.750 εκατ. ευρώ, από εκταμίευση δόσης ύψους 1.845,5 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο της δανειακής σύμβασης με την ΕΕ για τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Σταθερότητας καθώς επίσης και από αναχρηματοδότηση βραχυπρόθεσμου χρέους. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός του ΕΔ πραγματοποιήθηκε μέσω εκδόσεων εντόκων γραμματίων τρίμηνης, εξάμηνης και ετήσιας διάρκειας καθώς επίσης και μέσω πράξεων διαχείρισης ταμειακής ρευστότητας υπό τη μορφή repo agreements, τις οποίες συνάπτει ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) για την αξιοποίηση των διαθεσίμων, κυρίως, των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Στις 30.09.2023 το σύνολο των δανείων που έχουν χορηγηθεί από τον Μηχανισμό Στήριξης ανήλθε σε 233.818,1 εκατ. ευρώ, τα οποία μετά την πλήρη εξόφληση του ΔΝΤ συνίστανται αποκλειστικά σε ευρωπαϊκά δάνεια των κρατών μελών της Ευρωζώνης.

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στα 357.000 εκατ. ευρώ ή 160,3% ως ποσοστό του ΑΕΠ στο τέλος του 2023, έναντι 356.597 εκατ. ευρώ ή 172,6% ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2022, παρουσιάζοντας μείωση κατά 12,3 ποσοστιαίες μονάδες έναντι του 2022. Το 2024 το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται ότι θα διαμορφωθεί στα 356.000 εκατ. ευρώ ή 152,3% ως ποσοστό του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας μείωση κατά 8,0 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έναντι του 2023.

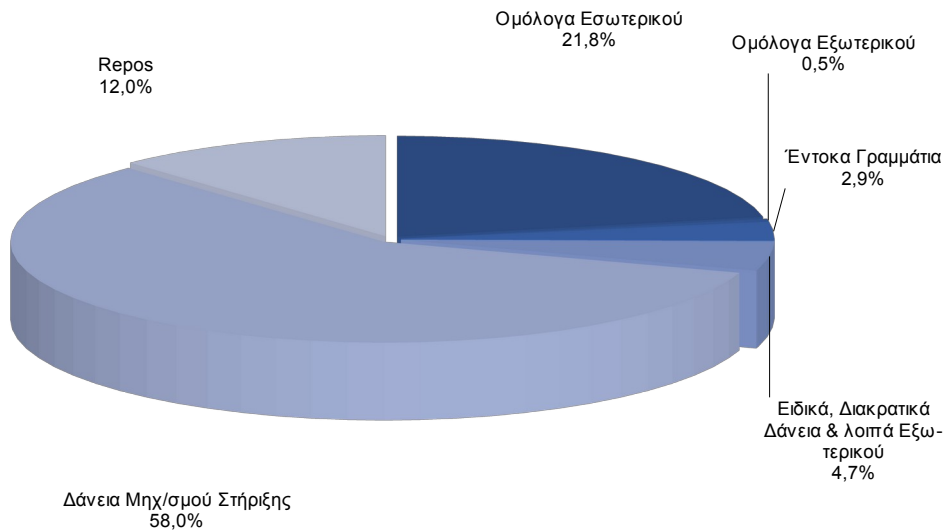
	2021	2022	Εκτιμήσεις 2023	Προβλέψεις 2024
A. Χρέος Κεντρικής Διοίκησης	388.337	400.276	401.000	401.000
B. Χρέος ΝΠ, κέρματα κ.λπ. μείον επενδύσεις σε τίτλους ΕΔ	-14.293	-19.018	-19.000	-19.500
Γ. Χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA (A + B)	374.044	381.258	382.000	381.500
Δ. Χρέος ΟΤΑ, ΟΚΑ μείον ενδοκυβερνητικό χρέος	-20.196	-24.661	-25.000	-25.500
Ε. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (Γ + Δ)	353.848	356.597	357.000	356.000
(ως % του ΑΕΠ)	195,0%	172,6%	160,3%	152,3%
ΑΕΠ	181.500	206.620	222.766	233.775

Πηγή: ΟΔΔΗΧ

Στις 30.09.2023 το ύψος των Ομολόγων Εσωτερικού του ΕΔ αντιπροσώπευε το 21,8% του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης (έναντι 91% το 2009), ενώ τα δάνεια τα οποία ελήφθησαν από τον Μηχανισμό Στήριξης αντιπροσώπευαν το 58,0% του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης.

Η μέση υπολειπόμενη φυσική διάρκεια του χρέους της Κεντρικής Διοίκησης ήταν 6,3 έτη το 2011, ενώ στις 30.09.2023 έχει σχεδόν τριπλασιαστεί και διαμορφώνεται στα 17,18 έτη.

Σύνθεση χρέους Κεντρικής Διοίκησης στις 30.09.2023

Πηγή: ΟΔΔΗΧ